

Jocurile Olimpice

Suflet către Suflet!

DUNĂREA DE JOS

CONSILIUL JUDEȚULUI GALATI • CENTRUL CULTURAL DUNAREA DE JOS

Nr. 144
februarie
2014

Premiile revistei Dunărea de Jos

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Foto 7

Vineri, 31 ianuarie, orele 12, la Mansarda Centrului Cultural s-au decernat premiile revistei Dunărea de Jos pentru anul 2013. Moderatori au fost directorul Centrului Cultural, sculptorul Sergiu Dumitrescu și redactorul șef al revistei, poeta Florina Zaharia. Laureații au fost Violeta Ionescu (Premiul Paul Păltănea - istorie), Ramona Hilohe (mass media), Gențiana Șerbu, consul al României la Cahul (pentru susținerea actului cultural), Ioan Gh.Tofan (proză), Ghiță Nazare (interviu), Cristian

Gheorghe (teatru), Zanfîr Ilie (eseu), Octavian Mihalcea (Cronică și critică literară), Florian Doru Crihană (arte plastice - premiul Nicolae Spirescu), Costel Gheorghiu (Premiul Vasile Lica, pentru contribuții la cunoașterea istoriei Galațiului).

Laudațiile au fost prezentate pe rând de către președintele C.J.Galați, Nicolae Bacalbașa, Sergiu Dumitrescu, a.g.secară, Cristian Căldăraru, Victor Cilincă, Cătălin Negoită, Florina Zaharia și Nicolae Sburulan.

Foto 8

Foto 9

Foto 10

Foto 11

Foto 12

Au lipsit motivat doamna Gențiana Șerbu, Cristian Gheorghe și Octavian Mihalcea.

Legenda foto: 1. Sergiu Dumitrescu, Florina Zaharia și Ioan Gh.Tofan; 2. În centru, Violeta Ionescu; 3. Ghiță Nazare; 4. Zanfir Ilie; 5. Florian Doru Crihană; 6. Angela Ribinciuc și Violeta Ionescu. 7. Printre spectatori, părintele Eugen Drăgoi; 8. Sergiu Dumitrescu, Nicolae Bacalbașa și Florina Zaharia; 9. Ramona Hilohe; 10. În dreapta, Cătălin Negoită; 11. Nicolaie Sburlan și Costel Gheorghiu. 12. Florian Doru Crihană, Costel Gheorghiu și Ioan Gh.Tofan, trei premianți de la Răsărit.

Premiile revistei Dunărea de Jos

Agendă culturală

Uniunea Fotografilor "Felföld"
Kazinbarcika (Hungary)

Înainte de Ziua Națională a Culturii, pe 13 ianuarie, la Sala Rondă, a avut loc vernisajul expoziției de artă fotografică realizată în colaborare cu Uniunea Fotografilor Felföld din Kazinbarcika (Republica Maghiară). În ziua de 15, pe lângă multe alte manifestări, de suflet a fost întâlnirea de la monumentul poetului național, unde s-a tras din nou un semnal de alarmă în legătură cu starea acestui prim monument din România dedicat lui Eminescu, unii considerând că muza poetului s-ar putea supăra precum cea din expoziția foto... Lăsând gluma deoparte, se pare că se va intra cu acest monument la restaurație și poate după aceea se va găsi o soluție. (a.g.s.)

Ziua Unirii 2014

De Ziua Micii Uniri, care a pus bazele Statului românesc modern, ca de obicei, g ălăţenii au sărbătorit evenimentul, de la Vlădică la opincă... Fanfara și Ansamblul Doina Covurluiului, de la Centrul Cultural au participat și ele, ca întotdeauna... (Foto-reportaj de N. Sburian)

Damenii de lângă noi

foto 3

Gheorghe Chiriac

Al.
Burhelea

Ca întotdeauna, întâlniri emoționante la Căminele pentru persoane vârstnice, în cadrul programelor Centrului Cultural, unde se desfășoară concerte de binefacere de către artiștii Centrului. Astfel, pe 17 ianuarie, la Căminul Ștefan cel Mare de pe Strada Războieni a evoluat Fanfara Valurile Dunării (dirijor Marin Boroghină) iar la Căminul de pe Domnească artiști ai Ansamblului Doina Covurluiului (pagina 7). Pe Războieni ne-a întâmpinat directorul Căminului, domnul Sandu Lărgeanu (foto 3, îndrumând cu grijă vârstnicii către scaunele din cantina care a fost sala de concerte

Mandola Munteanu

Diana Alexandru

improvizată, cu un îmbietor miros de ciorbă de fasole), care ne-a prezentat situația stabilimentului, mulțumind mult factorilor care au grijă de cei 80 de asistați, dintre aceștia mulți fiind bolnavi la pat, precizând că „evident, nimeni nu a ajuns acolo de plăcere”, fiind și oameni ai străzii, dar și oameni cu pensii mici, pe lângă primărie existând și contribuții ale enoriașilor din parohiile înconjurătoare și nu numai, directorul evidențind și contribuția (dintre care „partea spirituală este cea mai importantă”) a preoților „megieși” Pătrașcu de la Biserica Sf.Haralambie și Ionașcu de la Sfinții Împărați. Din discuțiile scurte pe care le-am avut cu bătrânii, reținem părerile lui Alexandru Burghilea (de 4 ani la Cămin), care a apreciat mult momentul artistic oferit de oamenii lui Marin Boroghină, dar și faptul că au existat oameni care s-au gândit la ei. Gheorghe Chiriac, doar de 2 ani în Cămin, aflând de la M.Boroghină că vor fi vizitați și de artiștii Ansamblului folcloric, dar și de către elevii Școlii de Arte, aproape cu lacrimi în ochi, a mărturisit că astfel de evenimente te fac să uiți de greutatea, de singurătate și ar fi bine să fie chiar mai dese. Nici elevii claselor de canto nu au fost străini de concerte de binefacere, începând chiar cu sărbătorile de iarnă. Doamna profesor Adina Lazăr ne-a prezentat câteva dintre aceste spectacole care au avut loc atât la sfârșitul anului, cât și la începutul lui 2014, la Cercul Militar, la Grădina Botanică, pe estrada improvizată în Piața Domnească sau la Teatrul Muzical, unde copiii domniei sale au încântat spectatorii de toate vârstele. Se cuvine să amintim numele celor care au muncit (pentru că arta înseamnă nu numai talent, ci și muncă) pentru realizarea spectacolelor: Alexandra Ciobotaru, Doina Lăzărescu, Angela Constantinică, Alexandra Lupoae, Mitzura Pentiu, Diana Alexandru, Bianca Damian, Alice Popescu, Anca Pintilie, Antuza Oprișan.

(text și foto: a.g.s.)

Comemorarea Holocaustului

În pofida vremii dezlănțuite, duminică, 26 ianuarie, la Comunitatea Evreilor din Galați s-au comemorat victimele Holocaustului, liceeni de la Colegiul Național Vasile Alecsandri și membri ai Comunității acestei minorități care a avut un cuvânt greu de spus în dezvoltarea economică a orașului nostru vizionând un film documentar despre ororile săvârșite în timpul celui de-al doilea război mondial și asistând la o mini-conferință ținută de către președintele Comunității, dr. ing. Sorin Blumer și de către profesorul Eduard Mihalcea, la final fiind audiată o înregistrare cu un supraviețuitor al Holocaustului, Devi Abraham, care la vârsta de 8 ani a fost deportat în teritoriile transnistrene.

Gazdă deosebit de primitoare (după frigul de afară toată lumea a apreciat cafeaua și ceaiul calde pregătite de doamna Blumer și alte două membre ale comunității), Sorin Blumer a fost deosebit de atent la nuanțele problemei, dovedindu-se un bun cunoscător al istoriei și fenomenului, atât pe plan mondial, cât și național și local, subliniind că este important „să nu uităm”, că nu popoarele sunt de acuzat pentru tragedii, ci doar reprezentanți, prezentând și întâmplări din propria familie, când, de pildă, un unchi al său, fiind reținut de către doi jandarmi, „primește de la unul dintre aceștia un șut undeva, iar de la celălalt... o bragă”... Referindu-se la evenimentele nefericite de lângă gara din Galați, din 30 iunie 1940, când s-a tras în mulțime de către reprezentanți ai autorităților intrați în panică (deoarece se trăsesse din mulțime, probabil către soldați), fiind uciși nu numai evrei, ci și alți refugiați, concluzia ar fi că nu a fost „pogrom” (cum este prezentat în unele publicații), ceea ce ar fi presupus o premeditare, fiind totuși „un asasinat”, existând, se pare, câteva zeci de morți, dar nu 300 sau 400 cum se afirmă...

Referindu-se și la faptul cum este prezentat Holocaustul la clasele mici din Israel, domnul Blumer a povestit cum copiii sunt rugați să-și scrie dorințele privind viitorul lor pe niște hârtii, cum le sunt luate hârtiile și sunt rupte în fața lor, și la revolta lor li se spune că astfel peste un milion și jumătate de copii evrei nu au mai putut să-și îndeplinească visele, fiind asasinați în timpul războiului.

Profesorul Eduard Mihalcea a atras și el atenția asupra pericolelor atracției ideologiei și simbolisticii naziste ori fasciste, sau legionare, ideologie care a dus la crimele împotriva umanității, „care nu trebuie să se mai repete vreodată”.

A fost vizitat apoi Templul meșteșugarilor, îndeplinind și rol de sinagogă, întemeiat în anul 1875, restaurat aproape în totalitate, urmând să fie deschis oficial în primăvară în prezența ambasadorului Israelului și a urmașilor comunității, veniți din toate colțurile lumii.

(text și foto: a.g.secară)

George Lateș

Panhelenismul olimpic

În vechea Heladă, cea a epocii întunecate, războaiele, provocate de sărăcie și orgolii, țineau de normalitatea vieții. Două erau opțiunile bărbaților greci, ambele periculoase în sine, dar de neevitat: aventura războiului cu soartă incertă în călătoria de-a lungul țărmurilor Mării Mediterane și a Mării Negre, ambele având ca finalitate prada celorlalți, ca să supraviețuiască cei curajoși. Popor de războinici și de marinari, vechii greci s-au impus în arealul pământului și al mărilor prin violența cuceritorilor și prin îndrăzneala minții învățaților. Corăbierii cucereau cetate după cetate, articulând un veritabil imperiu grecesc, iar învățații din cetățile helenice uimeau lumea din jurul lor prin cutezanța gândirii și ingeniozitatea artistică. Părea că zeii au revărsat binecuvântarea lor peste acele pământuri, numai că și aceștia se arătau părtinitori cu unii și ostili cu alții, sau cel puțin așa sugerează textele ce-au răzbătut prin veacuri până la noi. Erau două lumi, aparent antagonice, care au căutat punți de comunicare între ele și de aceea spiritele luminate ale acelor vremuri au gândit soluții practice care să netezească părți din falia culturală care le despărțea. Religiозitatea era o soluție pe care au exploatat-o din plin, numai că omul grec nu se putea limita la aceasta, era nevoie de un adaos pragmatic și descătusant, în care religia să fie doar pretextul, nu și finalitatea actului în sine.

Polisul grec avea nevoie și de o componentă religioasă, care să satisfacă nevoia lumii instruite și cu pretenția de a conduce lumea în numele înțelepciunii, și de una cvasilaică, populistă și instinctuală. În clarviziunea lor, învățații lumii grecești și-au dat repede seama că religiозitatea nu e suficientă dar nici nu poate lipsi din sinteza socială, una aptă să amelioreze tensiunile, moravurile și chiar existența, în ultimă instanță. Era deci nevoie de o politică a unității contrariilor care să împace cetățile între ele, aristocrația cu plebea, chiar zeii cu muritorii. Așa s-a născut ideea panhelenismului, un ansamblu de politici ameliorative, prin care polisurile și locuitorii lor erau chemați să uite, pe perioade limitate, vechile rivalități nedreptățite sociale și frica de zeii cei răzbunători. Componenta spirituală a acestor politici o regăsim, mai ales, în serbările dionisiace, cele prelungite de Marile și Micile Dionysii, când, pe parcursul celor trei zile de sărbătoare se reprezentau în amfiteatre câte o tetralogie dramatică, ce dura din zori până după prânz, apoi spre o seară o comedie. Oamenii cetății erau chemați să ia parte la eveniment, celor săraci asigurându-li-se accesul gratuit în amfiteatrele ce puteau primi până la 40.000 de spectatori. Mai ales tragediile din tetralogie, inspirate din mituri și legende, majoritatea "cusute" și în epele homerice, îl cutremurau până la lacrimi pe cel care participa la actul teatral, mesajul acestuia fiind teama de mânia zeilor în mâna cărora era destinul omului, nimeni și nimic neputându-l abate din cursul său implacabil. La lăsarea nopții începea orgia, vinul era din belșug, moravurile erau suspendate, barierele dintre clase dispăreau. În felul acesta se inventa ideea unității lumilor și în suferință (catharsis) și în extazul orgiastic. Religiозitatea homerică, difuzată și prin aezi care colindau cetățile și-și declamau cânturile din epele în Agora, a fost concurată, la un moment dat, de cea orfică, elitistă prin excelență și care promitea mântuirea celui care ducea o viață după preceptele austere ale întemeietorului mitic, născut dintr-un rege trac (Oiogros) și o nimfă (Caliope). Orfismul renunță la orice concesie făcută instinctelor, intrând astfel în conflict cu

religia homerică. După un mileniu de existență, aceasta intră în sinteza religioasă a creștinismului căruia îi împrumută scenariul liturgic, promisiunea mântuirii, lumea de apoi scindată între rai și iad, înfrânările de tot felul și mai ales rolul terapeutic al cântării religioase.

O a doua componentă a panhelenismului, menită să satisfacă tagma războinicilor, o reprezintă jocurile olimpice, pe care vechii greci le organizează din patru în patru ani între anii 776 a.Chr. și 394 p.Chr. Acestea constau în întreceri sportive și jocuri în cinstea lui Zeus în cetatea Olimpia din NE Peloponezului. Stadionul, construit special pentru aceste întreceri în secolul IV a.Chr. avea o capacitate de 40.000 de locuri și a fost recuperat parțial prin săpături arheologice inițiate încă din secolul al XIX-lea. Pe lângă întrecerile sportive aveau loc și concursuri literare sau muzicale, în fapt arta cuvântului și a sunetelor nu pot fi separate pe durata Antichității, căci recitativul literar era obligatoriu însoțit de sunetele lirei sau ale altui instrument muzical. Ca și în cazul reprezentărilor teatrale, dominantă era ideea de competiție, apanaj al culturii războiului, încât câștigătorii erau răsplătiți, și într-un caz, și-n celălalt cu covoare împletite din ramuri cu frunze de măslin. Legenda spune că acestor biruitori în întrecerile sportive cetățile de origine le asigurau o primire triumfală, dărâmând zidurile de apărare pentru că porțile erau prea mici pentru o onoare atât de mare. Prețuirea cetății se extindea apoi pe toată durata vieții lor. În cinstea lor, poeții compuneau ode de celebrare, ceea ce presupune că era gândită o întreagă strategie de conștientizare a ideii de unitate a lumii grecești. Printr-o fericită întâmplare, *Odele triumfale* ale poetului Pindar (522-432 a.Chr) s-au păstrat și beneficiază de o traducere de excepție datorată poetului Ioan Alexandru. Jocurile olimpice și-au încetat existența în anul 394 p.Chr. când împăratul Theodosiu cel Mare le-a suprimat considerându-le păgâne, ideea unității creștine, vocația universalistă a acesteia, nemaifiind concordantă cu cea panhelenică, limitată la un spațiu și un timp anume.

Reluarea jocurilor olimpice o datorăm baronului Pierre de Coubertin, pedagog și istoric francez, care în cadrul unui congres internațional la Paris (23 iunie 1894) a propus reluarea acestor întreceri în cadrul schimbat al sfârșitului de veac, după bulversările aduse de prăbușirea imperiilor și redeșteptarea națiunilor. Dimensiunea politică a acestei inițiative nu poate fi ignorată, modelul antic al suprimării oricărui conflict pe durata întrecerilor sportive fiind mesajul practic al acestei propuneri, menită să contracareze tensiunile mai vechi sau mai noi. La intervale de patru ani sportivi se reunesc de atunci în competiții de anvergură în olimpiade de vară și de iarnă, punând sub semnul zădărniceii conflictele politicianilor; singurele excepții au fost cele din anii 1916, 1940 și 1944 când nu s-au putut organiza din cauza războaielor mondiale. Evident că aceste competiții sunt astăzi altceva decât au fost cele din Antichitatea greacă sau cele gândite de inițiatorul modern al acestora. Steagul olimpic cu cele cinci cercuri, corespondente continentelor, și torța olimpică, purtată în ceremonial fastuos din Olimpia greacă până la locul de desfășurare a întrecerilor periodice fac parte dintr-un scenariu repetitiv, intrat de acum în conștiința publicului din întreaga lume.

Grație televiziunii, evenimentul olimpic induce ideea unității planetare, miliarde de pământeni putând urmări în direct ceremonii fastuoase de deschidere și închidere, întreceri de anvergură, căderi de recorduri și mai ales un spirit al jocului în care nu-și găsesc locul pornirile belicoase ale lumilor din care sportivii provin. Relaționând unii cu alții, locuitorii celor patru continente dobândesc conștiința apartenenței la o suprarealitate în care e important și cel care câștigă, dar și cel care, aflat pe ultimul loc, păstrează onoarea de participant la eveniment. N-au lipsit și nu lipsesc încercările de politizare a acestor întreceri, important e însă că spiritul olimpic biruie de fiecare dată și planeta Pământ își numără respirațiile în ritmul Olimpiadelor.

SCURTĂ ISTORIE A JOCURILOR OLIMPICE

O PARTE DINTRE EROII ANTICI ȘI ... ROMÂNI CÂȘTIGĂTORI LA OLIMPIADELE MODERNE

Oricâte s-ar scrie despre Jocurile Olimpice și istoricul lor (subiect practic inepuizabil), nu îl putem omite pe baronul Pierre de Coubertin (1863-1937), pedagog și istoric francez, inițiatorul Jocurilor Olimpice moderne dar și al Comitetului Internațional Olimpic (cu scopul de a asigura desfășurarea cu regularitate a acestora), al cărui președinte a fost în perioada 1896-1925. A conceput drapelul olimpic și deviza competiției "Citius! Altius! Fortius!", adică "mai repede, mai sus, mai puternic".

Conform ultimelor dicționare enciclopedice, prin termenul de "Olimpiadă" se înțelege o amplă manifestare sportivă, în Grecia antică cuprinzând diferite întreceri și jocuri, însoțind de obicei sărbătorile consacrate lui Zeus, în cetatea Olympia, având un calendar foarte precis, desfășurate din patru în patru ani, cu participarea sportivilor din întreaga Grecie, pe timpul acestor jocuri spunându-se un "nu" hotărât războaielor (cu acces strict interzis femeilor).

În timp ce statuia de aur și fildeș a lui Zeus trona deasupra Olympiei, ceilalți zei și eroi ai grecilor își aveau și ei jocurile, stadioanele, statuile și templele lor, cele mai importante fiind la Delphi, Corint și Nemea.

Învingătorii care reușeau să iasă biruitori în toate cele patru locuri menționate mai sus, erau asemuiți cu zeii și cu eroii, fiind venerați de concetățeni, acestor adevărați recordmani ai sportului antic dându-li-se numele de "periodonikes". Cu acest titlu s-au mândrit Milon din Crotona, Xenofon din Corint, Theagene din Tassos, Ergoteles din Cnosos, Philios din Cos, Dicon din Siracuză și mulți alții.

Conform unor surse neoficiale, prima participare românească la Jocurile Olimpice moderne datează din anul 1900, la Paris, și o datorăm lui George Plagino, moșier din Vrancea, pasionat de vânătoare și tir, ocupând un onorabil loc 13 la proba de talere. Mulți ani, acesta a fost vicepreședinte al Comitetului Olimpic Român (înființat în anul 1911) și președinte al Federației Române de Tir Sportiv.

Prima medalie olimpică de aur, din lunga panoplie a trofeelor sportului românesc, avea să fie obținută în anul 1952 la Helsinki (Finlanda) de trăgătorul de elită Iosif Sîrbu, care a obținut 400 de puncte din 400 posibile, calsându-se primul la proba de armă liberă, poziția culcat.

Treptat, succesele sportivilor români, participanți la edițiile următoare ale Olimpiadelor încep să crească, acest lucru ducând firesc la cucerirea de noi și numeroase medalii.

Astfel, Leon Rotman devine primul român dublu campion olimpic, la întrecerea de canoe simplu – Melbourne 1956, iar echipajul format din Dumitru Alexe și Simion Ismailciuc, fii ai Deltei, obțin și ei o medalie de aur la canoe dublu. Tot aici, Nicolae Linca devine primul și se pare singurul pugilist român medaliat cu aur la Jocurile Olimpice (categoria 67 kg). A cincea distincție de aur a fost adusă în țară de Ștefan Petrescu, la tir, proba de pistol viteză.

La Olimpiada celor șapte coline (Roma, 1960), se înregistrează primele victorii românești la atletism, lupte greco-romane și talere, datorate Iolande Balaș, Dumitru Pîrvulescu și Ion Dumitrescu.

Deși România deplasează în capitala Japoniei, Tokio, 1964, o delegație formată din 147 sportivi, cele două medalii de aur au fost câștigate numai la atletism prin Iolanda Balaș și eleva de 17 ani, Mihaela Peneș.

În anul 1968, în Mexico City, la o altitudine de peste 2.000 de metri, se pare că aceasta le-a priit sportivilor români, obținând patru medalii de aur prin discobola Lia Manoliu, atleta Viorica Viscopoleanu, scrimorul Ionel Drîmbă și canoistii Serghei Covaliov și Ivan Patzaichin.

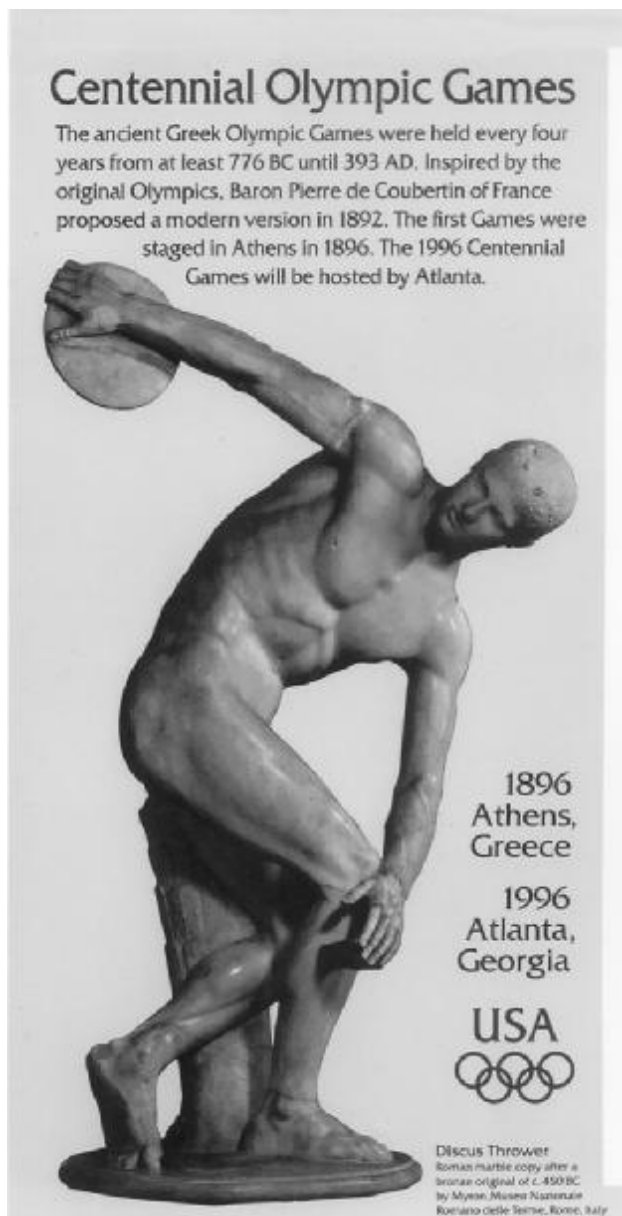
La cea mai mare Olimpiadă modernă dotată cu tehnologie de ultimă oră, Munchen 1972, Ivan Patzaichin cucerește un prim titlu olimpic la canoe simplu, urmat de Gheorghe Berceanu și Nicolae Martinescu, luptători la greco-romane (categoriile 48 și, respectiv, 100 kg).

Multe s-au scris și se mai pot scrie despre Jocurile Olimpice, dar nu vreau să închei fără a aminti și de Nadia Comăneci, această așa-zisă torță olimpică vie, triplă campioană la Montreal, în 1976, o medalie de aur obținând și caiacistul Vasile Dîba.

Pierre de Coubertin, care a fost un prieten sincer al țării noastre, inițiator în 1906 al Ligii de prietenie franco-române, afirma la un moment dat: ”sportul, ca mijloc de apropiere între popoare, poate oferi un exemplu convingător de înțelegere și cooperare, fără nici un fel de discriminări de rasă, ideologie sau religie”. Mesajul limpede de pace, concordie și fraternitate care reiese de aici este și azi mai valabil ca oricând.

(n.a. La întocmirea prezentului material s-au preluat și prelucrat informații din următoarele surse:

- I. Goga și V. Bănciulescu ”Eroii Olimpiadelor”, Editura Sport-Turism București, 1980;
- Dicționar Enciclopedic, vol. I și IV, Editura Enciclopedică București, 1993, respectiv 2004;
- Teodor Parapiru ”Jocurile Olimpice”, Editura Senior Călărași, 2003;
- Gianpaolo Ormezzano ”Olimpiada 2008, de la Atena 1896 la Beijing 2008”, Editura Litera Internațional București, 2008.
- Imagini (și la paginile 14-15) reproduse după ilustrate și fotografii din colecția personală.)

Marius Chiră

Jocurile Olimpice, flashuri

Parisul primește entuziast deschiderea Olimpiadei de vară, oficiată de Președintele Republicii, Gaston Doumergue. O înrâurire de culori, sânge tânăr și speranțele unei lumi pornite pe o cale nouă, urmele războiului erau aproape șterse din citadele, nu și din sufletele oamenilor. Yves-du-Manoir, stadionul olimpic, primea între zidurile sale aproape 50.000 de oameni. În următoarele săptămâni aveau să își arate măiestria mii de sportivi. Stăpânii arenelor au fost competitorii din Statele Unite ale Americii, urmați la distanță mare de finlandezi și francezi.

.....

Peste douăzeci și patru de ani i-a venit rândul unui rege să deschidă Olimpiada națiunilor, George al VI-lea al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

În bățile Big Ben-ului, Delfo Cabrera a câștigat proba de maraton, sulita austriecei Herma Bauma a plutit într-o parabolă aproape infinită spre aurul suprem, iar John Winter, din țara cangurilor, a prevestit zborul omului în spațiu prin elegantele sărituri în înălțime ce l-au transformat în campionul aceluia mijloc de secol.

În luna februarie a aceluiași 1948, stăpânii iernii s-au confruntat în schiuri și patine la Saint Moritz. Norvegia, Suedia și Elveția și-au trecut în palmares câte 10 medalii, iar noi am obținut doar un loc 7 la ștafeta de schi patrule militară.

.....

5.348 de sportivi și sportive au concurat pentru prestigioasele medalii ale Olimpiadei patronate de Lupoica romană și puii ei umani. Sub soarele Italiei au căzut 73 de recorduri olimpice, iar Africa Neagră și-a adjudecat primul titlu prin marea Abebe Bikila, etiopianul cu adevărat olimpic. Tot aici, Iolanda Balaș, marea doamnă a atletismului românesc, s-a încununat cu laurii victoriei după ce a sărit 1,85 metri, făcând m ilioane de italieni să o ovationeze pe *La Grande Bionda*. Anul 1960 a adus supremația Uniunii Sovietice cu 103 medalii, urmată de Statele Unite și țara gazdă.

.....

Orașul München a fost onorat să primească delegații din 121 de țări care au defilat pe 26 august 1972, în ziua deschiderii celei de a XX-a ediții a Jocurilor Olimpice. Aici, sovieticii au triumfat din nou în defavoarea americanilor și a est-germanilor.

Gheorghe Berceanu și Nicolae Martinescu au adus câte un aur la lupte greco-romane. Dar, în aplauzele unei lumi întregi, Ivan Patzaichin venea ca un viscol ce pleacă păpurișul deltei, cucerind o medalie de aur la canoe simplu 1.000 m și una de argint la proba de dublu 1.000 de metri. Amiralul flotei de caiac-canoe românești avea să stăpânească apele la nu mai puțin de patru olimpiade, 1968, 1972, 1980 și 1984, pauza din 1976 lăsând parcă loc Reginei gimnasticii, Nadia Comăneci, olimpiana de la Montreal, să intre în istoria plină de muncă și har a Olimpiadelor.

Atunci, la München, în acea atmosferă plină de încordarea mușchilor și spiritelor a mii de eroi, nimic nu prevestea drama din zorii zilei de 5 septembrie, când membrii delegației israeliene la Jocuri au fost luați ostatici în Satul Olimpic. Gruparea teroristă Septembrie Negru a ucis în următoarele ore 11 israelieni și un polițist german. Un coșmar în plină feerie olimpică.

.....

Olimpiadele următoare au adus recorduri mondiale, evoluții de excepție pentru sportivii români, gesturi de fair-play rar întâlnite. Mai recenta întrunire olimpică de la Sydney a adus un loc 11 pentru țara noastră în clasamentul pe medalii. 13 dintre ele au fost de aur, printre câștigători amintindu-i pe înotătoarea Diana Mocanu, canotoarele Constanța Burciacă, Liliana Gafencu, Maria Magdalena Dumitrache și Georgeta Andrunache, gimnasta Andreea Răducan și întreaga echipă de gimnastică.

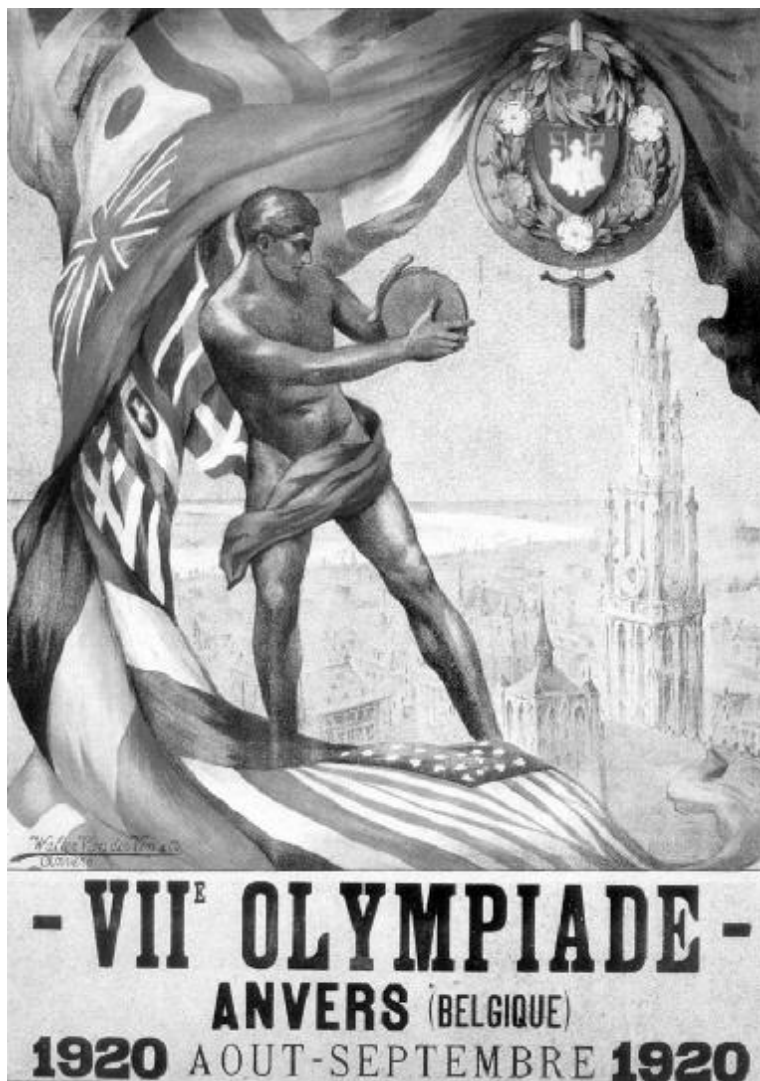
.....

Ultima Olimpiadă de iarnă desfășurată la Vancouver a adus supremația Canadei cu 26 de medalii, din care 14 de aur, urmată de Germania, Statele Unite și Norvegia. Cea mai bună clasare a noastră a fost un loc 10 obținut de echipa de ștafetă feminină 4 X 6 km, condusă de superba Éva Tófalvi, campioana mondială la biatlon cu un an înainte, în condițiile participării alături de fete provenind din țări cu o tradiție grandioasă în sporturile de iarnă.

A XXII-a ediție a Jocurilor Olimpice de iarnă se desfășoară între 7 și 23 septembrie la Soci, în Federația Rusă. La ora citirii acestor rânduri, pasionații acestor sporturi vor vedea evoluând staruri ca norvegianul Johan Remen Evensen, austriacul Gregor Schlierenzauer la sărituri cu schiurile, perechea chineză Xue Shen și Hongbo Zhao și coreeanka Yu-Na Kim la patinaj artistic sau speranța Daniela Haralambie de numai 16 ani, săritoarea noastră cu schiurile.

În speranța bunei desfășurări a acestei Olimpiade albe, le putem ura organizatorilor:

Dobrîi vecer, Soci! Dobrîi vecer, Rasia!

Adrian Buzdugan

SCRISOAREA LUI MIL NEAJLOV DIN DEVESELU CĂTRE FRATELE SĂU, GRIGORIE, DIN CRAIOVA

Când o s-ajungă rândurile astea la tine, deja cre'că la Rețea o să fie vorba de explozia de-aici. Cu siguranță te vei întreba ce și cum, așa că am să-ți spun exact cum s-a-ntâmplat de fapt. Dorel, îl știi pe Dorel, ăla de-a sărit să ne ajute când ne-am bătut la discotecă cu alde Chipciu, ăla de se lăuda la toată lumea că are-un brici acasă lăsat de bunică-său și-a venit Garda, i-a răscolit casa, l-a luat la'ncins pe tată-său și el a dormit două nopți la noi în vechea șură... ei, avea o'nțelegere cu unu', c-atunci când primește un semn de la el, să acționeze o pârghie ascunsă sub prispa Bocioagăi. Și ce să crezi, a tras Dorel de manetă și casa Bocioagăi, aia din marginea satului, din văioaga de lângă Cânsu Gabor, de unde furam gorgoaze când eram mici, s-a căscat în două, tăiată ca cu laseru' și s-a ridicat o turelă albă ca neaua, din care, tot albă ca neaua a fășnit, vuuum, o rachetă telighidată, care-a mers pe sub radare și pe sub sârme și-a bușit pilonu' bazei și canci scut antirachetă. După aia, turela s-a retras la locu' ei, s-a adâncit și s-a autodistrus cu implozie, iar casa Bocioagăi a revenit la loc, s-a alipit din bucățile care nici nu par c-au fost tăiate ca cu laseru', m-am dus și eu și-am pipăit peretele. Juri că-i o scorneală de-a bețivanului și nu l-aș fi crezut, da' prea se leagă toate, că Gicu zice c-au cărat la bază, c-o zi înainte, cadavre de la morgă, de la Caracal, a băut el c-un dințar care i-a povestit cum a pus plombe și coroane la morți cu fișa dentară-n față și cu pistolu-n coaste. Bineînțeles că pe dințar l-au omorât, au turnat în el doi litri de whisky și l-au aranjat cu fața-n singura băltoacă din șanț care era pe o distanță de trei kilometri... Camioanele blindate care-au trecut as'noapte prin sat, au dus cadavre și-au plecat cu soldații vii, care tre' să pară c-au fost prinși în explozie.

Cert este că ăștia chiar cred că noi sîntem proști! Distrugerea bazei americane va părea c-a fost făcută de-o rachetă balistică rusească, așa vei vedea și tu pe Rețea, că rușii și-așa au declarat că vor face asta. Bun, declarația e de demult, da' ea există și le dă apă la moară la alde Sam... Da' ascultă-mă pe mine, ăsta-i praf în ochi! La chestia asta de rezervă nu ar fi dat drumu' americanii, dacă n-ar fi fost prinși cu Capri Cornu', dronele alea trimise să lase urme pe Lună ca și cum le-ar fi lăsat ăia din programu' Apollo. E manipulare pe față!

Explozia asta a fost pe la șase și ceva, că pe la șase am intrat la afumătoare și-am fumat o babașcoasă cu Dorel și Costică de la iazuri. Și-am zis parcă că vechea afumătoare s-a surpat în iarnă, da' atunci n-am avut cum să facem nimic, n-aveai un' să duci pământu' în albeața aia. Toată primăvara am săpat și-am refăcut galeriile după mîntea lu' Hornete, că e tare-n calcule, el zice c-a făcut stagiul la supravegherea aeriană, nimeni din sat nu-l crede, da', în fine, parcă poți să știi... el tot povestește că'mprăștia substanțe reflectorizante-n Marea Neagră, că zbura cu radare termo prin munți... Oricum, a ieșit beton, cazanele de afumat le-am lăsat unde erau, grătarul la fel, da' camerele din mijloc le-am mai adâncit, acuma se poate fuma în picioare lejer. Și cum îți spuneam, fumam o babașcoasă cu ăștia, Dorel a adus două din alea de tutun negru legate-n frunză de viță, ne durea în pix de fototermica lu' Stamate (la doi metri sub pământ, îți dai și tu seama, ce sigur e, nu te umflă

nimenea!) și râdeam de sinucigașii ăia de care vorbeai tu c-au făcut grătar la pădure, sub ceru' liber, de-a venit garda călare și i-a expediat direct la Canale. Îți dai seama că li se vedeau cărbunii încinși pe toate camerele termosensibile din zonă. Atunci ne-a zguduit explozia și s-a prăvălit unu' din pereți fix lângă basca lu' Costică.

Prima dată am crezut că Stamate, ăla de patrulează pentru Gardă, ne-a găbjit și-a trimis vreun detunător peste afumătoare, și zău că mi-ar fi părut rău mai mult de afumătoare decât de Costică, la cât lucrasem la ea în primăvară. Apoi am ieșit și-am văzut ceru' roșu și, în depărtare, baza incendiată.

Acuma când îți scriu rândurile astea, că nu mai am șpicher să-ți trimit, se-aud cum tot trec de vale tirurile celor de la Rețea care-au venit să filmeze toată tărășenia. Va fi vânzoleală mare și chestia cea mai nasoală e că ăștia de la Garda Națională o să vină cu tot alaiu' și cine știe câte căcaturi n-or să se afle. De afumătoare o să se afle, că sigur o să răsufle vreun netot, știi cum întorc și împletesc agenții de rangul întâi întrebările. Bun, da' asta-i crimă de grad C, c-avem la ea făcute răsufători din stof și-am băgat la foc întotdeauna numai vreascuri mărimea 4.

Io am vorbit cu Dorel și zice că unu' gras, John, i-ar fi dat mălaiu' să tragă de manetă când îl sună. Da' i-am zis să nu-mi mai taie goange, că nu-i mai ții spate. „Ce spui, Franț?”, i-am zis, parcă io nu-l văzusem cum tot bea cu unu' Brad, unu' înalt și uscățiv, c-o bubă pe nas, de se țineau de după gât când ieșeau de la Vișălaru? A recunoscut, da' asta-i fix pix. Chiar dacă trece Garda, oricum ai da-o, americanii e interesați să mătrășească tanăii.

Bun, aș rămâne, la o adică, ce capete de acuzare au? Să se uite în failurile lu' Stamate. Am întins o dată folia reflectorizantă pentru albedo, copertina, pe la doișpe, deși sirena sunase la zece și mi-a dat o muștrare. Am înțeles că la voi s-a băgat dintr-alea extensibile, nu trebuie să te mai chinui să le înfășori sau să le desfășori după semnalu' sonor care-ți zboară creierii; bun, că-n Puțuri, Dăbuleni și Bechet e și mai nasol, am înțeles că au țiuitoare individuale, pe gospodărie, care te ridică de pe budă-n două secunde. Ei, și-am mai primit o muștrare, da' aia chiar că-i pe nedrept, că la simularea pentru Apocalipsă n-a participat nici juma' de sat și noroc cu ăia de la blocurile MAPN de-au mai făcut ceva figurație, că dacă nu, mă zbura de-atuncea prefectu'. Atât.

Bardaș are un frigider funcțional, toți știe de Gorgovan că pune capcane pentru fazani și iepuri, crimă de grad B, atentat la fondul cinegetic, da' nimeni nu spune nimic, că tare bine ne-a mai prins mistrețu' ăla acu' două ierni, când n-a reușit Administrația să ne trimită rațiile, plus că niște bucățele nu strică niciodată, când și când te mai sature de terciul ăla multivitaminic... Ciupitu gătește-n beci, văru' Horică are puse deoparte niște semințe de castraveți, cultură hidrofilă, interzisă, alde Velișcu au o drujbă cu amortizor, sau, de exemplu, toată lumea știe că Maricica schimbă napi porcești (ea le zice „topinamburi”) pe alune hibrid și cafea prin sergentul de la bază care-i aduce maracua noaptea, că toată lumea ia de la ea cafea.

Când veneam încoace, am vorbit cu ea. Era la poartă, doar ce terminase de-ntins albedoul în curte. Știi că pe bărbatu-său, când a făcut băut accident cu doi morți, l-au împușcat imediat, pe marginea șoselei, că provenea dintr-o familie nesănătoasă, și maică-sa și taică-său avuseseră mașină personală, împreună, peste 17 litri de motorină la sută!, deci postcriminali de grad A, iar pe soră-sa au ridicat-o acu' vreo două luni, crimă de grad B. A făcut curățenie în pod și-a aruncat, printre altele, un laptop, din ăla de pe vremea bunicii, cu ieșiri USB și alea alea și un mixer. Pe ambele le-a aruncat la coșu' pentru plastic! Neglijență criminală, distrugere de resurse rare. Canal. Unii zice că plictisita a vrut să plece din sat, da's răi. Și i-am zis lu' Maricica: „Ai grijă, fă, ce faci cu napii ăia, că ne bagi pe toți în rahat!”. Ce crezi că mi-a răspuns? „Apăi ce, măi, Mile, doar io am bube? Vrei să te bagi sub fusta mea și nu știi cum?”. Am lăsat-o naibii în pace pe nebună...

Bun, la o adică, io po' să le spun: „I-auzi, bre, și ce dacă-s primar? Io de un' să le știu pe toate, frate?”. Și chiar așa și e, io de un' să știu ce face tot prostu'n ograda lui? Da' tot s-o găsi vreun sifonar, sau, cine știe, poate chiar Bejan, care mă contracandidează, să le-o sufle p-asta cu Maricica sau cine știe ce altceva, încercând să mă responsabilizeze pe mine!

Vremurile-s tulburi, împuțite și mai coclesc încă, așa că aș rade-o din țară. Uite cu ce-aș vrea io să mă ajuți. Știi că spunea biata mama de-o carte pe care-o adusesse tata când se întorsese de la Slobozia unde lucrase la demontarea bisericii de lemn, o carte interzisă care n-o mai lăsase să doarmă noaptea liniștită și noi ziceam că-s povești de-ale ei, baliverne menopauzice. Nu-ți spui, curățam podeaua de la bucătărie, când am găsit-o! Băi, e în stare perfectă și trebuie că valorează o groază de unități. E „The Best of Greybeard's Inventions”, ultima tipăritură de la noi din țară. Imediat după aia s-a dat Legea Hârtiei și nu s-a mai tipărit nimica. Curios nu este cum de-a scăpat de Rechiziție, ci de topire, doar știi că sefeurile au fost distruse primele, având cota 10: elucubrații, aberații, scrieri nocive. În plus, se vede că e ediție de colecționar. Pe a doua filă, e o dedicație: „Fanului SF nr.1, de la Moshul SF nr.1”. În dreptul autorilor e scris de întâiul posesor sau de vreunul dintre amicii săi: „Bunăciune!”, „băzăciune”, „falșu”, „chioru' ”, „Guru”, „mehenghiu' ”, „Merișor”, „Ungurulu' ”, „The King” etc. ceea ce, cred io, că-i sporește valoarea considerabil. N-am citit-o, da' nu că-s scorneli, pe copertă scrie că-s scorneli strânse de unu' Ghidoveanu, de fapt, ele sunt niște închipuieli bolnave, am răsfoit-o așa... pasager... nave, solzoni și alte goange, da' n-am avut timp ioc, că am la strânsu' recoltei doișpe nuntași încarcerăți la primărie și tre' să stau după ei tot timpu'.

Deci uite cum poți să m-ajuți, vorbește tu cu ăla de la muzeu, de care-ai zis tu anu' trecut că știe unu' care prăduiește cărți, mașini de cusut și telefoane. Vorbește cu el că știi un tip care are „Scornelile” și vezi cât dă. Cu 20.000 o tai din țară.

Adevăru' e că mi-e cam ciudă, vorba aia, se răcise și la mine-n curte, lărgisem camera vizorului cu doi metri pătrați, așa cum zice legea – acu' c-a apărut și ăsta micu', Fănică -, patruj' de unități, am băgat conexiune la Rețea de un Terra, șaij' de unități, bașca încă vreo două sute de unități, până acum cel puțin, pe care le-am băgat în proiecții holografice cu „Votați Emilian Neajlov!” și cu „Primarul care trebuie să rămână!”. Și n-aș fi băgat atâta bănet, în mă-sa, da' Bejan, Ionel Bejan, ăsta care mă contracandidează, a tot început să ardă fitile că distrug ogrăzile oamenilor (că el n-ar face-o!) și c-am adus deșinuți în sat.

Știi că satul nostru-i pătrat, nu circular, ei, și trebuie rezolvată chestia aia cu ulițele care tre' să taie satu'n diagonală, da' lumea nu că-i căpoasă, c-ar putea să renunțe cu lesnitudine la două-trei cuibare de cartofi și să pietruiască aleile astea care-ar traversa benefic satul, da' ei nu vor să umble la gardu' din fundu' curții, mă-nțelegi? Că mai tot omu' are o buca' de sârmă-n gard sau niște crengi nedecarate. Și asta-i treaba, nu prea se pupă, da' asta e: pe de-o parte tre' să suflu și-n iaurt să iau votu' prostimii, că fără funcția de primar, la trei muștrări, te trimit ăștia la Canale și aici le iei nitro, nu-i așa simplu ca la voi la oraș, pe de alta, tre' să aplicăm și noi legea aia, care-i de-atâția ani!, cu gardu' verde. „Tovarășe, așa zice că tre' să ai gard verde pentru a limita vecinătățile, apăi tre' să-l ai!”, așa le zic. „S-au dus timpurile în care, cum spunea bunelu' Vasile, tot rumănu' avea lemn în casă, lemn la ușă, lemn la fereastră, deasupra ferestrei, lemn la poartă și în gard.”. Apropo, i-ai văzut ieri pe nebunii ăia din Siberia? Ca din oală i-a luat Poliția Resurselor!

Iar cu deșinuții, să-mi ba' picioarele dac-a fost după mine! Doișpe din Amărăștii de Jos se întorceau de la o nuntă de la Roșiorii de Vede c-un minicar și i-a oprit Garda în raza comunei noastre, s-au dus câți trebuia, da' s-au întors mai puțini, c-au lăsat mirele acolo, și au intrat la peste zero trei la sută de persoană (cică la anu' e vorba să scadă limita la 0,25 litri la suta de kilometri de persoană, mi-a zis prefectu' acu' o lună). Șoferul a intrat direct la crimă de grad A, iar pe-ăștia mi i-au lăsat în poarta primăriei. „Trei luni recoltă.”, „Păi, n-am ce să recoltez cu ei trei luni...” le-am zis eu. „Trei luni recoltă. După ce termină cu recolta, îi pui

s-o care de colo colo, s-o depoziteze ba ici, ba dincolo. Trei luni recoltă.”. Așa că-i am pe ăștia spânzurați prin sat, tot cărând cartofi.

Băi, frate-meu, da' știi cum e, binele îți vine cu rău cu tot! Lu' ăl mai mare, lu' Dănuș, mare prostie că i-am arătat cartea. Știi că e a patra, termină școala și ți-am spus parcă, că i-a intrat în cap că se poate face posteur de când a văzut comentariile la copilăriile alea ale lui. Aseară, obosit, am intrat în vizuină, m-am conectat și-am auzit pe la mijloc: „ca și cum ai mângâia o carte”. Am dat înapoi, din nou: „cum ai mângâia o carte”. Poți să intri-n Rețea, e povestirea 417.224 - știi că de vreo trei luni s-a renunțat și la titlul scrierilor. Că numele autorului n'apare de-atâta timp e fix pix, nu știi cititorii cine-a scris-o, da' băieții de la Administrația Rețelei îți pot trimite Garda în secunda doi. E chestie de timp până se-nțeapă ăștia că bolovanu' a avut pe mână o carte de hârtie (nu c-ar găsi-o cineva la Kontrol, am dosit-o bine, în cutia apometrului de la streășină).

Și doar i-am zis: „Băi, băiete, bagă-ți mințile-n cap, băi!”. El zice că n-a făcut nimica rău, că e figurină de stil, comparație admisă, a verificat el pe Rețea. Mi-a zis c-a învățat și el la școală ce-au pățit tipografi, editorii și scriitorii prolifici pe timpuri, da' c-acum e altceva, e un **cultural rebirth** (auzi!) permis de cea de-a doua ecologizare și că povestirile electronice anonime vor insufla curaj și tărie nației văduvite de resurse. L-au ideologizat ăștia la școală de l-au tâmpit de tot! Mi s-a destăinuit într-o seară, de curând, că se bucură enorm că n-a prins Vremurile Negre, „Auzi, tătucule, să consume smintiții ăia dinainte atâta combustibil fosil pentru drumuri de până-n patru-cinci kilometri, pe care le puteau face lejer la pas sau c-o biclă! Să distrugă atâta copaci, să arunce plastic sau metale la gunoi! Trebuiau executați pe loc!” și alte prostii de-astea. În cameră are Marea Cruce Ecologistă, o fotografie pe hârtie cu Neofil Pușcașu și Emoroid Stoicescu, părinții freecycling-ului extrem, și o hologramă de aia cu Pământul cum arată acum, argintiu ca un glob ornamental. Să nu-mi zici mie, Mil, dacă junioru' ăsta n-ajunge în doi-trei ani gardist sau activist verde. În fine, tre' să suflu și-n iaurt cu puștiu' ăsta dat dracului, și să stau cu ochii-n paișpe, cel puțin până plecăm.

Monitorizarea bigbro' a Rețelei nu-mi dă de ales, și ți-am zis c-a trecut mai bine de-un an de când nu mai am un șpicher, așa că-ți trimit această scrisoare pe Dorel, care se dă el tare, da' vine cu căruța de varză la târg, mai mult ca să iasă din sat, plus că e prost când bea, și vorbește.

Așa că vezi care-i chestia, își oprește ei, îți las ceva și ție, iar dacă partea mea sare de douăj' de bătrâne, pot să trec la unguri liniștit; HarCov și după aia tu-tu, pa-pa! La țară mă pot descurca oriunde. Lângă ăia trei nuci, de te lasă să-i pui în curte, mai pun și-un butuc - doi de viță-de-vie, niscaiva fire de ceapă între copertine, câțiva napi în gard, o mână de ciuperci sub casă... mă descurc io. De fapt, oriunde te poți descurca, numai să vrei! Plus că la ei legea îți permite să crești o vacă!

Hai că se face zece și tre' să ies la ora de sport și sănătate. Salve, Grigoraș! Aștept un semn de la tine.

Mil

PS: Tu sper c-o duci bine, că umpli vizuina când ești la Rețea...

*
* *

Bărbatul înalt și uscățiv își zgândări negul de pe nas, înfășură tacticos scrisoarea și o băgă cu grijă în buzunarul interior al vestonului. Se întoarse spre camaradul său, care încă nu coborâse din căruța plină de verze:

- John, go to shoot Neajlov too! And get the book, it worths a fortune!

24 - 27 mai 2012

Constantin Tănase

FRÂNTURI DINTR-UN VEAC ȘI CEVA (2)

„Înaintea Judecării de Apoi este judecata oamenilor”
(Anonim)

Despre Nastasia Hristache, fiica lui Neculai, împușcat pe front de propriul comandant, nepoata lui Manoilă, hoțul de cai, nu s-a mai auzit nimic până la colectivizare. Într-o zi de 15 septembrie a apărut o învățătoare cam trecută de prima tinerețe, trimisă de la regiune să înceapă un an școlar cum nu se mai întâmplase de mult în acel cătun uitat de Dumnezeu și de forurile competente. Învățătorul Costin Arhire, veteran al ofensivei de la Mărăști, pășise, așa cum se cuvine, în Lumea Cealaltă, iar alții, puțini la număr, care s-au încumetat să continue în vreun fel ceea ce începuse un înaintaș prea puțin cunoscut, au renunțat din motive de neînțeles pentru cei din părțile locului. Între timp, după cum e lesne de presupus, analfabetismul s-a întins ca o plagă devenind un fel de stare normală, scrisul și cititul constituind o particularitate extravagantă în fața căreia nimeni nu știa ce atitudine ar fi fost potrivită.

Așadar, toate circumstanțele conduceau la ideea că se pune la cale un fel de încercare a capacității noului inspector regional de a reclădi ceea ce fusese Școala Românească – vraga nației de la Cuza încoace, de care s-au izbit spulberându-se toate vicisitudinile provocate de un destin neprielnic. Într-un asemenea context, învățătoarea trecută de prima tinerețe, adunând la vechea școală cu o singură sală de clasă toți copiii care ar fi trebuit să fie înscriși în ciclul primar și îngrămădindu-i în băncile de pe vremea reformei lui Spiru Haret, le-a spus mai întâi uimitoarea poveste a lui Harap Alb. Apoi altele și altele, la fel de captivante, despre voievozi, oameni simpli, eroi și haiduci, învățându-i în același timp scrisul, cititul, socotitul, cântărirea lucrurilor cu propria judecată și câte și mai câte de se minunau până și intelectualii de la centru trimiși în teritoriu spre a lămurii țăranii în legătură cu beneficiile punerii la un loc a fășiilor de pământ răzlețite, despărțite și împrăștiate de nu le mai știa nimeni sorocul (peste timp, din cauza asta, reforma agrară începută în anul 1991 a fost cea mai proastă și mai nedreaptă din câte s-au pomenit).

În scurt timp s-a dus vestea în tot raionul, insolitele metode didactice ajungând chiar și la cunoștința celor de la regiune, încât inspectorul general Socol, în persoană, a venit să se documenteze la fața locului. S-a așezat pe un scaun străvechi din lemn de salcâm în spatele ultimului rând de bănci ca să asiste la ora de educație cetățenească, disciplină înscrisă în programa fiecăreia din cele patru clase primare ale școlii de curând trezită la viață. După o scurtă expunere teoretică, învățătoarea a rânduit elevii într-un cor pe două voci și l-a dirijat interpretând cântece patriotice precum: *Trei culori, Pui de lei, Treceți batalioane române Carpații* și altele de acest gen, spre a ilustra în concret unele chestiuni abstracte mai greu de înțeles. A fost un triumf de moment, inspectorul Socol s-a ridicat aplaudând frenetic, în timp ce coriștii și dirijorul, în extaz, au intonat la final *Marșul lui Iancu*.

După aceea a avut loc încheierea colectivizării, când proaspătul președinte de G.A.C. (*Gospodărie Agricolă Colectivă*), nebeneficiind de consilierea vreunui analist politic și, în consecință, ignorând faptul că inspectorul Socol fusese demis taman în urma isprăvii de la școala din satul lor, iar despre învățătoare se aflase că era Nastasia Hristache, nepoata hoțului de cai, a decis ca tocmai ea să se ocupe de organizarea festivităților, având în vedere succesul repurtat de corul elevilor. Și, într-adevăr, a aranjat un adevărat festival al cântecului și dansului popular, dar și al talentului actoricesc al sătenilor punând în scenă cu unii dintre ei piese având la bază scrieri clasice cum ar fi *Arendașul român*, spectacolul încheindu-se cu recitarea poeziei *Noi vrem pământ*. A fost ultima apariție a Nastasiei în satul natal, a doua zi fiind îndepărtată din învățământ și trimisă la Ferma 9 – zootehnică a I.A.S. Brateș să lucreze la calcularea salariilor.

Despre toate cele petrecute cu fostul inspector Socol, ca și despre serbarea de la G.A.C. se alcătuiseră un dosar, dovadă grăitoare despre ceea ce era și ceea ce voia să pară Nastasia Hristache. Astfel, erau consemnate numeroasele suspiciuni cu privire la paternitatea ei, cea mai credibilă presupunere fiind aceea că răposata maică-sa, Tudorița, ar fi conceput-o cu moșierul Alecu Negresco, ucigașul lui Neculai. Ba se mergea până acolo încât nici acesta din urmă n-ar fi fost fiul lui Manoilă, despre care lucrurile se lămuriseră pe deplin – nu a participat la Răscoala de la 1907, deci nu i se putea recunoaște calitatea de victimă a unui regim exploatare. Se mai lămurise și legătura Nastasiei cu Socol, mai ales după ce fosta învățătoare a născut un băiat cap-tăiat-taică-su-întreg. Și de aici se aștepta să se spargă buba, adică el să nu-și recunoască progenitura, ea să-l tragă prin judecăți.

Însă Nastasia nu era nici pe departe cum credeau ei. Se considera liberă și independentă de orice servitute s-ar fi insinuat cumva: gura lumii, proprietatea asupra pământului, deținerea vreunui capital sau a puterii. Așa a simțit dintotdeauna și nu avea nevoie de vreun temei. S-a culcat cu șeful de fermă pentru a o mai pășui un timp, iar când i-a venit bine și-a luat copilul și a plecat în lumea largă, adică în România împânzită la acea vreme de șantiere, fabrici și uzine. De atunci, nimeni n-a mai auzit de Nastasia Hristache, absolventă a Școlii Normale, șefă de promoție, învățătoare emerită, eșuată în carieră și în viața privată. Cu toate acestea, în dosarul devenit între timp o terfeloaie de arhivă, se menționa că ar fi hoinărit pe la Hidrocentrala de la Bicaz, pe la Canalul Dunărea-Marea Neagră,

oploșindu-se într-un final prin Insula Mare a Brăilei unde Socol ajunsese șeful unei brigăzi de tractoriști și s-ar fi măritat cu el. Dar și cu acea ocazie, Nastasia și-a impus punctul ei de vedere: copilul rămânea al ei și numai al ei. Așa că Anghel Hristache nu a purtat numele lui Socol și nici nu i-a spus „tată” cât timp s-au perindat prin această lume.

Cu îndemnarea ei de dascăliță, Nastasia l-a călăuzit pe Anghel până când acesta și-a luat zborul, adică până la absolvirea facultății de construcții navale. „De – aici înainte ești pe picioarele tale, nu mai depinzi de mine,” i-a spus ea la plecarea lui la Galați pentru a se angaja la șantierul naval. Dar Nastasia, ca și în alte ocazii, s-a înșelat în aprecierea prezentului și a viitorului.

Primul om cu care a avut de-a face la șantier a fost nea Jan Caleap, șeful de cadre. I-a arătat un scaun într-un colț al încăperii și l-a poftit să șadă cât timp urma să-i cerceteze documentele. Și timpul acela se întindea tot mai mult. Până la urmă, ușa s-a deschis pe neașteptate și a intrat un tip de vreo 35 de ani, athletic, cu privirea pătrunzătoare. „Trebuia să vină unul pentru angajare, un inginer,” l-a luat el din scurt pe nea Jan. „E trecut de zece și n-a venit.” Șeful personalului a lăsat hârtiile din mâini și-a scos ochelarii și a făcut semn către Anghel. „Dumnealui...” a șoptit în timp ce noul venit îl lua deja în primire: „Dumneata? Eu sunt Radu Bac șin, directorul șantierului. Era vorba că vii pe la opt.” După explicațiile de rigoare, directorul l-a înștiințat că în cursul zilei i se vor face toate instructajele prevăzute de regulament, iar de mâine va începe lucrul la „sec ția corp” sub îndrumarea inginerului Elian. „Tovarășe director,” a intervenit șeful de cadre. „Există o problemă,” a

Neluș Oană - Spre libertate

continuat dând la iveală un dosar dintr-un vraf împrăștiat pe suprafața biroului său. „Ce-i aia?” a întrebat directorul. „Dosarul de la comitetul de partid.” „Mă doare-n cot. Fă-i formele de angajare că am nevoie de oameni pregătiți. Partidul îmi cere să fac vapoare și să le vând grecilor pe dolari.” „Tovarășe director,” insista nea Jan, „de la comitet ni s-a atras atenția la modul cel mai serios...” Se vedea cât de colo că șeful de cadre era în încurcătură. „Măcar să ne consultăm cu tovarășul maior Daia,” a sugerat. „Consultă-l dumneata,” i-a spus directorul adăugând: „Nu uita să-l informezi pe tovarășul maior că inginerul Anghel Hristache a fost recomandat direct de către tovarășul Deda, șef de secție la C.C.”

Așa a și făcut. După vreo săptămână de la angajare, inginerul Elian l-a chemat în cămăruța lui din capătul halei. Un bărbat scund căruia nu i se putea întui vârsta s-a ridicat de pe banca făcută la marangozerie, întinzându-i mâna și rostind: „Maior Daia, de la Securitatea Statului. Mă bucur să vă cunosc.” „Abia am fost angajat...” a dat să răspundă Anghel, într-un fel nedumerit de atenția ce i se acorda înainte de a se fi petrecut vreuna din isprăvile la care urma să fie părtaș alături de Bacșin și Elian în aventura de a construi vapoare românești la fel de bune ca ale altora, trezind gelozii, invidii și ură. „Aaa, ăsta nu-i un motiv,

tovarășe inginer. Noi ne cunoaștem cadrele tinere și de nădejde, cu origini ca ale dumneavoastră.” „Ce origini?” „Păi, nu sunteți fiul tovarășului Socol?” „Nu. Eu nu am tată.” „Nu se poate. Toți avem un tată. E ceva natural peste care nu se poate trece.” „Posibil, dar eu nu am tată.” „Și tovarășul Socol?” „A fost soțul mamei într-o perioadă și atât.” „Vedeți?” „Ce să văd?” „Că tovarășul Socol...”

Chestiunea „Socol-tatăl” fusese tranșată de Nastasia încă de pe vremea când Anghel era în primul an de liceu. La întrebările lui din ce în ce mai insistente și insinuante, femeia i-a răspuns răspicat: „De când e lumea asta, doar mama știe precis cine e tatăl fiului ei. Uneori, nici ea nu-i sigură, dar asta e o excepție și tu, care ai atâtă carte, știi ce-i aia o excepție în asemenea situații. Așa că să-ți fie clar: Socol nu-i tatăl tău, nu te avantajează cu nimic acest fapt, ci dimpotrivă.”

„Tovarășe maior, tatăl meu este necunoscut, sunt fiu din flori.” Daia zâmbi oarecum profesional strivind țigara într-o scrumieră improvizată de Elian dintr-un cilindru de motor cu ardere internă. „Ciudat,” părea a medita el, „unii tovarășii sunt convinși că tovarășul Socol este tatăl dumneavoastră. Ca să nu mai vorbim despre tovarășa Nastasia Hristache, o tovarășă de toată isprava, a dovedit-o pe șantierele patriei și pe ogoarele...” „În fond și la urma urmei,” l-a întrerupt Anghel nerăbdător, „care-i rostul acestei discuții?” „Simplu. Am vrut să-l cunosc pe cel recomandat de tovarășul Deda de la C.C.” „Habar n-am cine-i ăsta.” Zâmbetul profesional al maiorului Daia persista. „Tot ce se poate,” a admis încheind discuția și strângându-i mâna călduros la despărțire. Însă, înainte de a ieși pe ușa cămăruței de la capătul halei, ca și cum ar fi vrut să nu lase ceva nelămurit, Daia s-a întors pe jumătate spunându-i că pe lângă tovarășul Deda mai erau și alți prieteni.

(Va urma)

Nicolae Bacalbașa

E mai bine pentru tine să nu știi

Nu știu și nu voi ști vreodată cum arăta unchiul meu Gheorghe, al cărui nume îl poartă fratele meu geamăn. Din refugiul basarabean nu a supraviețuit nicio fotografie a acestuia. A murit relativ tânăr, înainte de începutul războiului, cu o boală chinuitoare, o tuberculoză a laringelui.

În acele vremuri, aproape orice familie plătea tribut acestei boli îngrozitoare.

La temperamentul, curajul, nebunia lui, nu cred să fi supraviețuit războiului.

Era un om care se băga în pericol, atras de el ca fluturele de lampa aprinsă.

Înainte de cedarea Basarabiei (de când un șantaj militar se numește cedare!?) și oarecum suprapunându-se îmbolnăvirii sale, a fost concentrat.

Gheorghe era sergent. Nu avea studii universitare, nu l-au interesat niciodată. S-a mulțumit cu liceul. Bunicul i-a dat pământ, o moară, el trăia din exploatarea lor, cred că implicându-se minimal și se ocupa în rest cu vânătoria și pescuitul.

Era un marginal? Este greu de spus, oricum era un om aparte, în afara tiparelor comune.

Culmea este că se căsătorise, nevastă-sa, o persoană extrem de plăcută, era un amestec ruso-chinezesc. Tatăl ei, militar al armatei imperiale ruse se însurase cu o chinezoaică, mai exact cu o manciuriană în garnizoana din Orientul îndepărtat unde îl duseseră valurile carierei.

În timpul concentrării era utilizat ca șofer având carnet de conducere și fiind de fapt un automobilist pasionat.

Era concentrat la o mare unitate lângă Iași.

Aici a încercat să îl racoleze spionajul sovietic.

Nu era ofițer, avea un nume cu rezonanță slavă, era șofer.

Nu bănuiau că dăduseră peste un om experimentat, care luptase cu arma în mână contra bolșevicilor la așa zisa Revoluție, anticomunist feroce și perfect conștient de pericolul mortal și după el inevitabil care venea din Răsărit.

S-a lăsat antrenat în joc, se pare că erau și mulți alții recrutați, și cu această ocazie a dezintegrat o importantă rețea sovietică, colaborând cu serviciile secrete românești.

Nici până astăzi nu știu amănuntele.

Tată-meu nu le știa, căci Gheorghe nu i-a dat nicio informație concretă.

- Ar fi prea periculos pentru tine să știi ceva.

Unchiu-meu a înțeles că suntem pierduți, că vom fi ocupați, că va urma represiune națională și socială sângeroasă.

Oare a fost singurul care a înțeles, ceilalți să fi fost proști sau orbi?

Foștii membri de partid, atât câți erau, erau cert criminali și trădători de patrie.

A spune că erau idealisti ignoranți înseamnă a te asocia minciunii.

După 1989 am fost conduși de doi oameni care, în diverse ocazii, au căutat să-și vândă tații, implicați în această crimă organizată antiromânească drept idealisti generoși amăgiți de visul dreptății sociale.

Ce este grav este că poporul a făcut pe prostul și i-a lăsat să-și facă numărul.

În *Vizita bătrânei doamne* a lui Durenmatt (care ar trebui să fie studiată precum Biblia căci este oglinda gloatei complice devenită o constantă a istoriei) elvețianul ne avertizează

asupra a ceea ce eu am aflat târziu și cu dezgust, dar fără a fi în stare să mă dezic de poporul meu căci căzusem în capcanele clișeelelor istorice.

Care clișee istorice s-ar încadra și ele în tiparul erorilor structurale umane, în *wishfull thinking*. Gândim ceea ce visăm.

Gheorghe era, cred eu, lucid, nefericit prin înțelegere, dar ferm în înțelegerea răului absolut și gata să plătească prețul în a-l stârpi.

A plătit și după moarte prin fiu.

Vărul meu Igor (există o mică fotografie a lui, care s-a pierdut însă) a murit în 1952-1953, nu mai știu exact, după ce reușise să treacă pe uscat în Iugoslavia, dar lovit de două sau trei gloanțe ale grănicerilor.

S-a chinuit câteva zile înainte să moară.

Fără vână în mine, am moștenit doar frica și ura, nu și acțiunea.

Poate că Dumnezeu, dându-mi lașitatea, m-a făcut să aștept până să înțeleg adevăratul mecanism al lumii.

*

Dacă Biblia se sprijină pe pilde, cred că bancurile sunt un alt schelet al înțelegerii omenești profunde.

Eminescianului:

Și pentru cine vrei să mori?

Întoarce-te, te-ndreaptă

Spre-acel pământ rătăcitor

Și vezi ce te așteaptă.

Înțeleptul umor semit i-a dat o replică pe măsură:

Ițic vrea să plece din Republica Socialistă România, este șicanat la Securitate, ia bătaie, în final i se aprobă.

- Tovarășul Ițic, veniți să luați pașaportul. Unde plecați?
- Nu știu.
- Trebuie să ne spuneți, altfel nu se poate.
- N-aveți un glob pământesc?

După ce întoarce vreo oră globul în mâini, Ițic întreabă:

- Da' alt glob n-aveți?

Neluș Oană, **Armonie pentru interior sufletesc**
(detaliu)

Gabriel N. Mihăilă

Iar-Na!

va fi o iarnă friguroasă

cu cât vei fi mai aproape de mine cu atât va fi mai rece
0 grade, o sobă defectă, un foc mocnit, două pulovere de
lână, nu știu cum să mai dezbrac lumea, stă lipită până la os

mor de frig
trăiesc de frig

nu am avut niciodată o cameră a mea
un pat al meu, doar lucruri supraetajate, doar lucruri care
apasă
sunt singur, până și plămâni mei fac dragoste
dragostea lor mă sufocă

aș vrea să ningă
să ningă poezie, să se depună strat gros
să țină cald pământului dinlăuntru, oamenilor îngropați
să nu-i văd, doar să-i mângâi
să-i simt

sper ca iarna asta să oprească
lunecarea foarfecilor din mine

darkness falls

până mai ieri îmi făceam griji
din rănille mele nu mai curgea o picătură de sânge
ci doar cuvinte

iar cuvintele se împuținau
mă gândeam că se pregătesc de ceva mare

o mare tăcere

am simțit cum lumea se termină
și o inimă începe să bată în sec o piatră care se sfărâmă în
mii de bucăți
cât pentru o mie de oameni pregătiți pentru lapidare

nu i-am înțeles niciodată
întotdeauna au fost ca o salbă de lupi flămânzi urlând la
gâtul meu

hmmm
întunericul
a devenit un anotimp lung și rece
un tablou din care îmi atârnă un picior slobod
gata să o ia la fugă

caz de catharsis

nu-mi mai pasă
dacă iarna s-ar prăbuși în spatele meu nu m-aș întoarce
să-i privesc ultimele clipe de viață pentru că mila mea i-ar
da putere să continue
cerul asta își poartă razele de soare ca pe niște măști
tot frigul pleacă din oameni

oamenii au ajuns să cerșească pământ cerului

/lașitatea/

da am să vorbesc despre lașitate
o văd uneori blur în depărtare și orizontul mai are
imperfecțiuni
lașitatea poartă un parpalac de piele pare un interlop
ajuns la maturitatea artistică
mereu ghiftuită se hrănește cu vise și le alege ca pe mere
cele mai mari cele mai coapte
o poți recunoaște după slana abdominală și după
curvele care îi fac un oral
cu o mână ținând burta și cu alta sexul

vă dați seama ce orgie a fost în amfiteatru la examen când
am fost acuzat pe nedrept
și am rugat vinovații să se ridice în picioare fără a le
specifica numele?

mamă mamă
parcă îi lovise pana de curent parcă aveau disfuncții erectile
la limbă
și erau oameni bine din valul ăla puternic care spune că
statul român le ia din fericire
eu aş spune că doar statul degeaba un stat din care mulți
făceau parte

atunci am țipat
dați dispăruți femeie și bărbat
la exterior urmași din Gerula lui Decebal
pe interior un intelect între aproximativ și probabil
deci ei există

ofer recompensă morală

/moartea/

vorbesc de moarte
cum vorbește un copil de păpușa lui preferată

/întunericul/

pe dinăuntru caz de forță majoră
câteva lămpi difuze discută intervenția soarelui în viața mea

Doamnelor
eu am domesticit întunericul

/mâna/

mâna mea e amputată de mult și dată hrană caldă la străini
să nu o apuci ceea ce vezi e doar un braț surogat pe care
creierul îl comandă să nu te mai atingă

ar fi trebuit să știi că oamenii nu sunt pelerine de ploaie

/inima/

8 mile
8 mile marine
8 mile deșertice
cui îi pasă câte atmosfere mai suportă
câtă depresurizare i-a fost necesară de fiecare dată să revină

abandonează sângele negru într-o pădure bântuită apoi
mergi mai departe
și inima îți va renaște

/femeile/

o cafea băută dimineața pe stomacul gol îți va da un boost
trei cafele te vor agita și te vor pune în pericol

/iubirea/

nu stă în piept ca într-un muzeu
oricât de bună va fi o imitație oricâți experți va păcăli
originalul e original oriunde l-ai pierde în lume

pânza nu-și uită niciodată culorile/

/Dumnezeu/

Dumnezeu e în tot

totul se întâmplă cu un scop
un copil a murit sfâșiat de câini
un copil a murit înghețat cu gerul din părinți licărind în
ochi
un copil a murit înainte de a se naște chiuretat de
vreun ginecolog aflat la datorie

Dumnezeu e în tot

Doamne încăpățânarea asta lupta asta cu tine sper să
mi te facă un prieten adevărat

între mine și Tine e o închisoare
un lagăr de concentrare

Doamne
hai să îl dărâmăm împreună

/omul ca un călăreț/

sunt înnebunit după cactuși
îi las să se alinte pe lângă inima mea ca niște motani
iubitori
îmi plac doar nopțile mai reci ca mine pentru că
doar așa mai pot simți ceva

cum să ocolești mirosul orașului ăsta putrezit
porțiuni de uscat gata să sară în aer cred că ne place să
simțim căldura aia explozivă între brațe
căldura aia care sfărâmă lumi suflete

cum să ne mai adaptăm în ce să ne mai înfigem
rădăcinile

apropierea trebuie să fie ca un segment nu o
semidreaptă să bată spre un nimic infinit
picioarele vor obosi și îți vor cădea
nu vei găsi piese de schimb

totul se reduce la o mulțime vidă căreia încerci să îi
imprimi o forță de rotație

Georgeta Muscă-Dană

Rătăciri...

O, suflet tânăr, zbuciumat, s-a-nchis a sorții poartă!
Pe noul drum ce ți s-a dat, o umbră te mai poartă.
O clipă doar te-ai rătăcit, strivit de-nsingurare;
De țelul vieții sărăcit, priveai în depărtare...

Dar ce tăcute îți păreau pădurea, păsări, cerul;
Prin ochii minții tresăreau sfârșitul... și misterul...
Un soare palid își dorea să-nchidă-n el amarul,
Când gândul searbăd se zorea să măsluiască zarul.
Iar timpul crâncen te grăbea, zdrobise minutarul
Și-n raza ultimă ce-o bea, îți arăta hotarul.
Centura vieții a căzut, s-a prăbușit și visul...
Iar în minutul nevăzut te-a înghițit abisul.

Strângând al vieții efemer, din cursele trucate,
O pasăre striga spre cer dureri nenumărate.
Și vântul parcă-și reprima dorința de-a mai bate,
Iar luna albă lăcrima pe-a ta singurătate.

O, suflet tânăr, zbuciumat, plecat-ai prea devreme...
De ce? De ce n-ai așteptat lumina să te cheme?
Nedumeriri vor colinda prin timpul greu de patimi
Și munți de sare, -n urma ta, s-or înălța din lacrimi.

Cum?

Cum să numesc plecarea ta grăbită?
Sfârșit sau început... Ori libertate...
Un gând, un pas prin vremea ce se-agită
Sau ultim zbor gustând eternitate?

Cum să numesc această despărțire,
Când golul ei aproape că ucide?
Te-ai rătăcit fără a mai da de știre,
Te-au nimicit secundele perfide!

Vei scrie pentru îngeri!

Cu fruntea-ngreunată, cu inima pustie,
Pun mâna pe condeiul ce azi n-ar vrea să scrie.
Cad șoapte dezlănate și foaia-n plâns tresare;
Dar cine poate, oare, să scrie-a ta plecare?

Nu vreau să spun că mușcă din firave-oseminte
Durerile flămânde... Dar lacrima nu minte!
Prea repede apusul te-a-nstrăinat de lume
Și prea devreme visul rămas-a fără nume.

Pe masa ta de lucru tăceri se conturează
Și-n foile cernite silabe lăcrimează.
Făptură delicată, plecată spre lumină,
La crucea-ți pământeană, cuvintele se-nclină.

Te-oi pomeni în rugă și-n rătăcite plângeri,
Iar tu, cu dăruire, vei scrie pentru îngeri!

Cum să împac și liniștea și dorul
În toamna-n care a-nghețat norocul?
Când moartea-i cea care-a schimbat decorul
Și-un timp hapsân ți-a devansat sorocul.

Va reuși tristețea să apună
În zarea doar de lacrimă scăldată?
Și tot ce-a vrut tăcerea ta să-mi spună,
Voi reuși să înțeleg vreodată?

Mai trec...

Mai trec prin clipa mea proscrisă
Și îmi culeg durerea-hrană;
Se răsucește slova-n rană
Și-mi spune că se vrea doar scrisă.

Cum, Doamne, s-o pot scrie oare,
Când ea în mine sângerează?
Cum poate sta penița trează,
Când sufletul trudit îmi moare?

De ce pe trupul foii triste
Mă poartă mâna nevăzută?
De ce, când eu mă simt pierdută,
Poema vrea să mai existe?

Unicul vlăstar s-a dus

Tot mai greu îmi este pasul, prin dureri ce m-au supus;
Nicăieri nu-mi este masul, clipele luminii nu-s.
Doar o noapte nesfârșită se așterne-n calea mea,
Iar penița amorțită nu mai scrie, chiar de-ar vrea.

Rima strigă amăgire, iambii ning cu dor de el;
Mult râvnita liniștire nu răspunde la apel!
Foaia-mi este mai străină, iar cuvântu-i perimat,
Sub silabe se înclină sufletul înlăcrimat.

Mă cuprinde-o oboseală sângerândă-n manuscris,
Pun capacul la cerneală și renunț... renunț la scris.
Strigă-n cor dureri haine: „Unicul vlăstar s-a dus!”
Las condeiul să suspine... Nu mai am nimic de spus.

Cruzime

Pe scena viselor pierdute,
Covor de ruginiu așterne
O toamnă care mai ascute
Tăișul clipei mult prea terne.

Îl bate-apoi cu rece brumă
Și-ncrâncenată îl împlântă
În suflul rostuit în humă
Ce-a rătăcit cărarea sfântă.

Victorioasă hohotește
Peste păduri și peste ape
Știind c-a răstignit hoțește
Un suflet ce putea să scape.

Chipul amintirii

Curge toamna peste lume și-n grăbitul lui apus,
Tremură pământul reavăn, pe mormântul celui dus.
Tâmpla timpului pocnește sub copita clipei reci,
Fibra mea neîmpăcată te așteaptă să mai treci.

Păsări sfarmă orizontul și culoarea din apus,
Iar noiembrie adoarme în cuvântul nesupus.
Iarna se prelinge-n mine și-i mai crudă ca oricând,
Îmi îngheață năzuința, mă golește de-orice gând.

Casa inimii se-nchide, dar păstrează pe-al ei prag
Numai chipul amintirii, chipul fiului cel drag.

Valentin Popa - Jerifa

Ioan Gh. Tofan

Plaja de la Vadu

(din *Opiniile unui cititor*)

M-am hotărât să scriu câteva rânduri despre proza tânărului Andrei Velea din mai multe considerente. Unul a fost pentru că m-a incitat să-i cumpăr cartea după o campanie de promovare pe care și-a construit-o cu o perseverență de invidiat. Apoi, după ce i-am citit prozele, am realizat că există niște similitudini între ce a scris el acum și ce măzgăleam eu în tinerețe, pe vremea când am mai cochetat, pentru scurt timp cu această nobilă și chinuitoare îndeletnicire. Astfel, printre alte încercări experimentale, am scris atunci o povestire la persoana a doua, în care, preocupat de a fi cât mai interesant, puneam personajului din oglindă atâtea întrebări existențiale, abisale, despre niște trăiri normale, încât pierdeam la un moment dat șirul narațiunii într-un labirint din care nici firul Ariadnei nu m-ar fi scos. Departe de mine însă gândul că autorul ar fi eșuat la rându-i, asemenea mie. Vreau doar să subliniez că modalitatea de a scrie la persoana a doua este o întreprindere grea care nu este la îndemâna oricui. Riscul de a pierde frâiele din mâini sau de a nu te face înțeleș este destul de mare. Alt motiv a fost acela că eu sunt un dizonaș atipic. Urăsc așa zisul conflict între generații, deși realizez că acesta există de când lumea. Mi-e destul de greu să rumeg intoleranța dintre tineri și “foștii comuniști”, cum suntem botezați uneori la grămadă, parcă ne-am fi ales vremurile în care să ne naștem. Refuz să înțeleg și îngăduința superioară din privirile celor două categorii, atunci când se judecă reciproc. Sunt mai deschis față de tineri și poate pentru că am doi copii, de vârste apropiate cu cea a autorului. Cred că talentul nu are vârstă și de aceea, și numai de aceea, o să-mi exprim pe scurt opiniile de cititor.

Volumul începe cu *Plaja de la Vadu într-o singură frază*, o povestire scrisă într-adevăr într-o frază unică, despre ultima plajă, încă virgină a litoralului nostru. Dar asta nu e tot, ca să mă exprim ca într-o reclamă de top-shop care ne agrează zilnic auzul la televizor. În mod firesc, narând la persoana a doua, autorul ne duce pe o plajă cu nudiști, unde aceștia se plimbă goi, neezitând să facă dragoste pe nisip sau la adăpostul boscheșilor firavi. Eroul nu e deloc revoltat că iubăreții sunt lipsiți de pudoare. Nu ezită să-și iubească soția în condiții asemănătoare. Fraza mai lungă decât cea a unor înaintași celebri precum Balzac, Proust sau Faulkner, cât și apariția acelor nudiști dezinvolți, șochează pentru început dar ziua călduță de început de septembrie învăluie încet întreaga atmosferă. Nimic licențios în descrieri, nici un cuvânt trivial nu scapă de pe buzele cuiva.

Andrei Velea nu se sfiește în următoarele două povestiri să atace alte două subiecte tabu: castitatea impusă din lumea monahală și homosexualitatea ascunsă. În *Ecografia unei întâmplări*, unei starețe de patruzeci de ani i se descoperă, la un consult medical, o sarcină cu doi gemeni. Scena se petrece sub privirile invidioase, urmate de comentarii răutăcioase, ale asistentei care se chinuie de multă vreme, în căminul conjugal, să rămână gravidă.

Cea de a treia povestire, *Nenorocitul*, ne introduce în lumea unui bărbat, cu soție și copil, cu înclinații homosexuale. Asistăm la zbuciumul sufletesc al acestuia, nu cum ne-am aștepta, făcându-și muștrări de conștiință pentru că-și înșală soția, și încă cu un bărbat, ci pentru că suferă în urma trădărilor amantului. Dar când *nenorocitul*, trădătorul, ajunge la spital, după ce este bătut în scara blocului de trei indivizi, aleargă, îngrijorat, să-l vadă. Acolo, într-un spațiu aseptice, după ce o expediază pe asistentă, strecurându-i în buzunar o bancnotă, își posedă partenerul care nu i se împotrivesc deloc. Așa se și încheie povestirea, în stil sec, sterilizat, ca un salon de spital, lăsându-i cititorului dreptul la comentariu. Subînțelesurile țin de arta scriitorului.

Orgoliul, povestirea apărută inițial la Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos, în format miniatural, mi s-a părut, așa cum i-am mai spus autorului, destul de slabă. Nu iubesc happy end-urile dar de data aceasta sfârșitul m-a dezamăgit. Totuși am remarcat unele fraze care mi-au plăcut. Citez trunchiat: “Fumul urcă și se

strânge sub umbrelă, devenind verzui, ca un fel de mătasea broaștei...” Poate că aceste pete de culoare, existente și în alte povestiri, dacă ar fi mai multe, l-ar face pe cititor să urmărească cu mai mult interes acțiunea. În lipsa alternării mai multor planuri, curiozitatea cititorului scade. Ab ătându-i mai des, și mai ales neașteptat, atenția de la subiect, prin descrieri de efect ale spațiului înconjurător, îl obligi să te urmărească până la capăt, acolo unde poate descoperi mesajul, dacă el există. Dar asta e doar o părere personală.

Mai interesant mi s-a părut *Poemul tulburărilor obsesiv-compulsive*, deși titlul m-a iritat, trimițându-mă fără folos la dicționare. Am realizat apoi că sindromul alienării de care este posedat personajul din povestire, obsedat de curățenie și frica de moarte, îmi devine clar, pe măsură ce-i urmăresc acțiunile, descrise atât de detașat de autor. Neimplicarea scriitorului în a comenta deriva eroului, care în final iese definitiv din realitatea după care tânjește, dă, în acest caz, un plus de valoare prozei.

Povestirea care m-a încântat cel mai mult și răspunde pretențiilor mele de cititor vechi, deschis însă și înțelesurilor noi, a fost *Despre invizibilitate, împreună cu Nedelciu*. Oniricul care stă să irumpă dintre rânduri, te ține cu sufletul la gură. Dar nimic nu se întâmplă până la urmă. Fantasticul întrevăzut la orizont se dovedește a fi doar o fata morgana. Dar, curios lucru, acest final nu te dezamăgește, ci dimpotrivă. Atenția personajului (aflat într-un sat de lângă Chișinău, în casa soacrei sale, împreună cu soția, unde stă tolănit într-un pat cu o carte deschisă în mâini – în mod evident un alter-ego al autorului) se împarte distributiv între frazele citite din cartea optzecistului Mircea Nedelciu (unde este vorba despre invizibilitatea lui V ăzdăuțeanu), dialogurile rudelor din odaie despre bizara dispariție a cumnatei eroului nostru din povestire și bâzâitul telefonului, urmat de conversații pe aceeași temă. Amalgamul acesta devine copios și prin redarea graiului moldovenesc al basarabenilor. Aș veni cu un mic amendament la transcrierea neoașă a limbajului. Astfel, după părerea mea, mai corect ar fi transpus fonetic, de exemplu, „Iaca și pățasc cu rău’ ista mari di fatî”, în loc de „Iaca ci pățesc cu răul ăst mare de fată”. Frumusețea limbajului constă, cred eu, în a-l reda cât mai fidel. Îmi amintesc că, aflat într-o zi la un SERVICE din Giurgiulești, l-am auzit pe un localnic cum i-a spus unui mecanic: „Bagî și mii niști văzduh în caușiucuri”. Mi-am notat imediat inedita exprimare, deși eram convins că n-am s-o uit.

Tema citirii gândurilor celor din jur, din *Respectul între vecini*, mi-a părut a fi amuzantă, deși ea a mai fost tratată cu mult umor, pe ecran, într-o comedie de zile mari, *Ce-și doresc femeile*, dacă-mi aduc bine aminte, cu Mel Gibson în rolul principal. Cine nu și-a dorit să ghicească, măcar o dată, gândurile interlocutorilor?

Într-o altă povestire, pe care am mai întâlnit-o într-o antologie de texte, *Lumi paralele*, am remarcat că Andrei Velea poate scrie și altfel. Adică mult mai bine decât bine. Portretul făcut tatălui este de excepție. Bănuim că este vorba de chiar tatăl autorului. Acțiunea scrisă la persoana întâi este mult mai bine conturată decât în alte proze.

În *Conspirația* prozatorul își pune iar personajele în fața oglinzilor, narând la persoana a doua. Obsedat de o teorie a conspirației îndreptată împotriva sa, personajul de aici se retrage treptat în propria-i carapace, în propria-i nebulie fără leac. Citim apoi în *Acrostihul* cum un funcționar își pierde identitatea... prin pierderea numelui. După mai multe căutări disperate, avem parte, de această dată, de un final fericit. Cu ajutorul unei foste colege de facultate reușește să-și regăsească numele într-un acrostih compus împreună cu tânăra, pe vremea când erau studenți amândoi.

Bărbatul din *Cum să(nu)împărtășești un secret* crede cu tărie că poartă în sine un mare secret care îl face diferit de ceilalți (în adolescență fiind poreclit *Specialul*). Se dovedește însă că teribilul secret angoasant nu interesează pe nimeni, atunci când personajul, pentru a se elibera, decide să-l împărtășească prietenei și unor colegi. La fel de bine, povestirea s-ar fi putut intitula *Secretul care nu interesează pe nimeni*.

Ca să nu se dezică de atacarea subiectelor delicate, în *Noiembrie cu o voce pe fundal*, prozatorul ne familiarizează doar aparent cu atracția unor oameni către o sexualitate orgiastică, unde partenerii se schimbă între ei fără inhibiții.

Gelu n-am este o povestire savuroasă cu un umor apropiat de absurd, de cea mai bună calitate. În sfârșit, avem parte de o povestire scrisă la persoana a treia. Oficialitățile orașului se hotărăsc să intre în catalogul Guinness Book, prin organizarea unui maraton de poezie, la care să participe activ, recitând pe rând, zece mii de muncitori combinați. Muncitorul Gicu apelează la nașul de cununie, profesor de limba română, ca să-i dicteze o poezie scrisă de Gelu N-am, după cum înțelege prost din dictarea de la telefon.. Stâlcirea numelui poetului din Gellu Naum în Gelu N-am, ca și transcrierea eronată a poeziei auzită în receptorul telefonului, stârnește umorul de situație care domină în continuare întreaga povestire. Aș remarca doar că muncitorii nu sunt chiar toți atât de tâmpiți ca Gicu. De aceea consider că proza poate fi citită și ca un pamflet.

Nu se pune însă problema să se supere, din această pricină, președintele consiliului local, din moment ce această funcție, inventată în text, nu există.

Cireșa de pe tort, care încheie volumul, bonusul, cum l-a denumit autorul, o reprezintă *Păpușa din podul bunicii*, subintitulată verbal *monodramă* într-o emisiune de la VOX TV, din săptămâna aceasta, unde Andrei Velea și actrița Petronela Buda, au fost invitați. Textul este scris la comandă și am înțeles că a beneficiat de unele sugestii teatrale din partea Petronelei Buda. Încărcătura dramatică a monodramei este intensă și poate capta atenția unui public iubitor de teatru. Imediat după sărbători, actrița gălățeană intenționează să pună în scenă lucrarea, în interpretare proprie, după cum s-a destăinuit cu entuziasm la emisiune. În text avem de-a face cu *spovedania* unei criminale, ca să mă folosesc de un cuvânt uzitat des în opera dostoievskiană, dar *spovedania* ucigașei nu este plină de căință, ci plină de ură. Ea încearcă fără succes să justifice oribila crimă. Suntem departe de criminalii celebri ai lui Dostoievski, care acceptă căința ca pe o purificare sau ispășesc pentru o crimă pe care nu au făcut-o, ca Dmitri Karamazov. Plină de ură și durere, alimentată de moartea unicului copil, născut cu malformații grave, alege totuși să se sinucidă, după un scenariu clasic, în pușcărie, cu un cuțit meșterit prin frecarea unei lingurițe de pereții celulei, ascunsă inițial într-o păpușă diformă, asemenea copilului ei.

Andrei Velea poate fi acum pregătit pentru marea încercare, aceea de a scrie un roman. Depinde de el ce temă își va alege și ce stil va aborda. Presupun că-i va fi greu să scape de unele urme de teribilism care mai bânuie prin paginile prozelor sale. Dar poate că tocmai aceste ingrediente vor fi sarea și piperul viitoarelor scrieri. Îi urez succes din toată inima!

Galați, 14 decembrie 2013

Soții Parascan și începuturile învățământului tecucean

Despre cercetările istorice ale soților Valentina și Doru Parascan am mai avut ocazia să scriu în anii din urmă și-am subliniat de fiecare dată, apăsător, că trudnicia lor are, printre altele, și menirea de a umple golurile albe din istoria devenirii spiritului tecucean.

Deși n-a dus niciodată lipsă de istorici cu aptitudini izvoditoare (profesorii Ștefan Rugină și Ion T. Sion sunt mărturii evidente) cercetarea izvoarelor, a documentelor arhivistice și asamblarea lor în lucrări elaborate, care să limpezească anumite secvențe din frământata istorie locală au întârziat să apară. Istoria se dezvăluie anevoios, cu drumuri lungi prin locurile care dețin arhive, cu mari irosiri de timp și, firește cu cheltuieli serioase, așa că rezultatele așteptate au întârziat să apară.

Cercetări concrete de arhivă, cu descoperirea unor documente noi, necunoscute și aducerea lor în partitură interpretativă au făcut și fac în continuare soții Parascan, iar volumele publicate până acum fac dovada unor aptitudini evidente.

Recenta lor carte, **Contribuții privitoare la începuturile învățământului tecucean** (Editura Grapho Press, Tecuci, 2013) are menirea de a limpezi unele aspecte problematice, rămasă necercetate până în prezent.

Mă gândesc că tot lunecând dintr-o secvență în alta (autorii au cercetat deja, într-o altă lucrare anterioară, evoluția sistemului sanitar tecucean), cei doi autori tineri și cu pasiune pentru lucrul bine făcut, vor ajunge cândva, peste câțiva ani, la o viziune de ansamblu asupra evoluției locului și va rezulta până la urmă o lucrare monografică articulată a Tecuciului, altfel de cum arată surogatul aflat acum în circulație publică și care a costat sume imense din costelivul nostru buget local. La urma-urmelor, autorii sunt tineri, iar pasiunea cercetării, odată ce s-a cuibărit și-a pus stăpânire pe cineva, nu dispare așa repede, înainte de a produce maximum de efecte.

Oricum, eu i-am creditat de la începuturi și continui să fiu alături de strădaniile lor, pe care le consider necesare, așteptate și deja întârziate. Multe localități și-au rezolvat aceste probleme, ale cercetării evoluției lor istorice, cu multe decenii în urmă. La noi, lucrul a trenat, s-a făcut sporadic, ocazional și nesusținut, deși am avut, de ani buni, un muzeu de istorie cu un personal generos, sub aspect numeric, de la care ne așteptam la mai multe împliniri profesionale.

Ce aflăm din volumul editat recent de cei doi tineri istorici tecuceni? Aflăm cum s-au plămădit primele instituții publice de învățământ atunci, în primii ani ai organizării sale. Aflăm că primele reglementări privind organizarea învățământului în Moldova au fost prevăzute în textul **Regulamentului Organic**, unde se stipula *ca fiecare ținut să aibă o școală obștească începătoare*. În acest scop a fost înființată **Epitropia Învățăturilor Publice**, care avea în subordine **Comitetele de inspecție** de la nivelul ținuturilor cu atribuții de control al activităților didactice.

Primul document din care aflăm de existența unui **Comitet de inspecție** la nivelul ținutului Tecuci este datat 25 februarie 1842, deci la aproape zece ani de la elaborarea **Regulamentului organic** și precizează că școala din Tecuci funcționa cu o singură clasă sub îndrumarea lui George Nicolescu, iar din Comitetul de direcție făceau parte maiorul Plitos și spătarul Vidră. Ceva mai târziu, în iulie 1842, Comitetul tecucean va fi completat cu al treilea membru, serdarul Teodor Moisi. Tot acest Comitet *slobozea* (elibera) și un atestat care făcea dovada că posesorul lui trecuse prin școala publică.

Cartea soților Parascan oferă multe date interesante despre disciplinele ce se predau în aceste școli și despre salariile profesorilor și despre zbatările Comitetului de inspecție de a crea condiții materiale potrivite acestor instituții în zorii apariției lor. Scenariul unei lecții era cel stabilit de Gheorghe Asachi prin Regulamentul de la 1835 și nu mai insistăm asupra acestui aspect.

Două probleme aș dori să ridic în cadrul acestor notații marginale. În primul rând că nu s-a folosit de documentul publicat de noi în primul volum din seria **Uricar la poarta Moldovei de jos**. Este vorba de scrisoarea lui Al. Papadopol Calimah descoperită la Academia Română din care aflăm cum au fost înființate primele școli în Moldova și care erau reglementările juridice ale funcționării lor și în al doilea rând faptul că nu coroborează documentele cercetate cu presa timpului, de după 1888. Coperta cărții folosește o imagine preluată din monografia consacrată liceului Dimitrie Sturza a lui Șt. Rugină dar nu ne oferă și explicațiile trebuincioase. Știu că provine din arhiva ing. Sorin Dimitriu și originalul are înscrise și numele celor din imagine.

Gazetele care au urmat înființării primelor școli tecucene vorbesc, ba chiar redă și imaginea unor învățători din prima pleiadă a slujitorilor școlii și-ar fi fost bine să-și complinească documentele descoperite cu ceea ce oferă publicațiile vremii. E o idee despre care am mai vorbit și cu alte ocazii.

În rest, ce să spun? Cartea este rezultatul unor strădanii care merită tot respectul. E scrisă bine, cu respectarea tuturor cerințelor presupuse de lucrul bine conceput și bine perspectivat. Aștept continuarea seriei cu alte documente și izvoare, care să reconstituie cât mai fidel începuturile învățământului tecucean.

I. Necula

*Gh. Terescenco -
Flori pe gheață*

Atelier de reparat idei

RECENZIE

Volumul de literatură.. mixtă (!), lirică și epică, „*Atelier de reparat idei*”, Editura PIM, Iași, 2013, 178 de pagini, semnat de scriitorul Valeriu Perianu, este o șarjă politică de artist lucid care n-a înghițit „*gogoșile*” unei ideologii utopice, construită pe idealuri și speranțe deșarte, marcate de naivitățile perverse expuse demagogic ca mod de viață pozitiv.

Tematica și tot demersul literar sunt susținute de titlul cărții, „*Atelier de reparat...*”, și de imaginea proletcultistă, în nota sfidătoare a artei plastice, a grupurilor sculpturale cu reprezentanții simbolului „roșu”, Secera și Ciocanul, de avânt muncitoresc, pe muzica mobilizatoare a *Internaționalei comuniste*, cu fumul triumfător al furnalelor din „*întrecerile socialiste*” pentru îndeplinirea Planului Cincinal... în patru ani și jumătate!

Un volum atipic de lirică și epică în *tandem*, neacceptat în genere de etica structurilor editoriale, nu și în cazul domnului Valeriu Perianu, care acceptă greu formule standard în orice domeniu. Este emblema definitorie a personalității sale civice și, în egală măsură, a valențelor sale artistice, așa încât orice semn de... „normalitate” din partea sa ar fi însemnat... „un semn de alarmă!”

Filosoful Valeriu Perianu este un scriitor original, imprezvizibil și incomod până la sufocare, cu impas în comunicare până la o acută „indigestie estetică”. Întreaga sa personalitate și toată opera sa artistică, filosofică și literară, sunt axate pe un nonconformism agresiv și de neacceptare în zona cuminte a relațiilor omenești oarecare, încât doar faptul că scrie responsabil, cu talent și cu o nedisimulată dorință de a convinge de contrariu, îl face nu numai plauzibil ci și apreciat.

Scriitorul Valeriu Perianu are două ipostaze diferite de a se exprima în scris, cu imaginea-simbol a unui IANUS de impact artistic și moral, uman și ireal, onest și introvertit, poet și filosof, om politic implicat și ins social răzvrătit, dar stăpân pe o conștiință civică, morală, etică și artistică militante, care mai mult îl incomodează decât îi asigură un statut convenabil și un ascendent social.

Valeriu Perianu, Omul, nu pare dispus să dea explicații, să-și justifice faptele, atitudinea sau reacțiile, ci își pliază imaginea pe un... *jemanfiș* de toată frumusețea, care-i asigură un confort spiritual nedisimulat.

Așa și-a construit și cartea „*Atelier de reparat idei*”, ca o revoltă împotriva a tot ceea ce înseamnă o metafizică înțesată de simboluri, uneori absurdă sau obscură, dar are propriul canon de expozeu artistic, pliat pe două planuri, seriozitate în exces, responsabilitate creatoare, șarm ideatic și, în antiteză, ironie, sarcasm mascate de mesaje vagi ale unui spectacol grotesc în intenția de a contracara clișeele.

De fapt, pe aceste coordonate stilistice și-a scris cărțile scriitorul-filosof Valeriu Perianu: „*Ființă paradoxală și neființă estetică*”, „*Intermundii*”, versuri, ambele la Editura „Junimea”, Iași, 2004; „*Poeme în travesti*”, versuri, Editura PIM, Iași,

2004, „*Ghid de conversație pedagogic*”, versuri, Editura Golia, Iași, 2005; „*Teoria relativității totale*” – „*Rațiuni paraxine*”, volum bilingv de filosofie, româno-englez („*Total reality theory*” – „*Paraxine reasons*”), Editura Estfalia, București, 2011. Adică, un spirit neastâmpărat, un contestatar, care-și potolește „*adrenalina*” creatoare de revoltă și neacceptare, prin metaforă excesiv stilizată sau ingenioase raționamente și cu o risipă de plasticități lexicale.

Volumul „*Atelier de reparat idei*” este structurat pe trei capitole, „*secții*”, cum le numește, insidios și cu o gamă cremoasă de sarcasm, autorul: *Secția 1* – „*Idei dezbătute pe nicovală*”; *Secția 2* – „*Idei tratate cu logică de fier*”, proză filosofică și reflexii maxime; *Secția 3* – „*Idei împletite manual*”, versuri.

Prima parte, versuri, este plasată ideatic, tematic între *Capitalul* lui Karl Marx și *anti-Manifestul* poetului Valeriu Perianu, pe ritmurile demodate ale idealurilor Internaționalei comuniste, cu drapelul în bernă al Terorii staliniste, eșuat în *Corul sclavilor* ideologiei socialismului biruitor: „*Adevăratul capital al lui Marx / a fost o fabrică de postav / care producea idei comuniste*” („*Evreul la carnea plugului*”, pag. 26), sau „*Moartea unui om / este o tragedie / moartea unor milioane / este statistică*” („*Evanghelia după Stalin*”, pag. 36).

Cartea domnului Valeriu Perianu este un *pamflet liric* de-o violență și de-o acuitate întrecute doar de violența și dramatismul *Dominoului*, scenariul poetic al Războiului Rece, care a dus la prăbușirea unei ideologii anacronice, inițiată de Marx, pusă în practică de Lenin, revendicată de teroarea lui Stalin, compromisă definitiv de *acoliții* din Lagărul Socialist.

„*Atelier de reparat idei*” este o ironie scilpitoare, un atac fără menajamente la toată stupiditatea unei „*aventuri*” utopice, pe care poetul a amendat-o în limitele unei cunoașteri aprofundate a Istoriei, cu trimiteri la alte și alte... „*erori*” tragice, de la Hanibal la Nero, de la Gingis Han la Timur Lenk, de la Hitler la Stalin, de la „*monștri*” la... alți monștri. Există atâta... „*sictir!*” în pamfletul liric al poetului și filosofului Valeriu Perianu, încât doar o minimă și necesară acceptare a flerului său artistic, în egală măsură civic, politic, de atitudine, ar fi de ajuns să-i fie recunoscute calitatea și importanța demersului său literar.

A trăit, la parametri emoționali de care nu pare foarte mândru, toate ipostazele unei societăți, calificată propagandistic ca ideală, și s-a trezit, la maturitate, cu gustul amar al rateului, al eșecului... Scrie cu obidă despre Marx (despre care se spune că era în copilărie un timid, un introvertit...), despre Stalin (speriat de chinurile iadului...), despre Hitler (un adolescent timid iar în tinerețe, un impotent...), care și-ar fi dezvăluit frustrările când au devenit *puternici*, prin gesturi-genocid (exterminarea evreilor, a țiganilor sau a adversarilor politici), dar n-a mai avut spațiu și răbdare pentru alții... „*sconșii*” ai Istoriei urât mirositoare!: „*Fiindcă generalii germani / au pierdut primul război mondial / un caporal a făcut recurs la metodă / și-a obținut câștig de cauză / ... / Evreii și*

țigani / pentru că nu au luptat deloc / au rămas de pază în cimitire” („Mein Kampf”, pag. 56).

Verbul poetului este *acid*, persiflant; cuvântul său *plesnește*, *șfichiuieste*, atacă la scenă deschisă, fără menajamente, condamnă Istoria parșivă a tuturor timpurilor: „Adio lagăre de concentrare / Hiroshima și Nagasaki / nu vă mai vizitează nimeni / ... / Holocaustul-cinstit nu a lăsat urme / este singurul supraviețuitor” („Arbeit macht frei”, pag. 55). Poetul este tranșant, categoric, intransigent, țâfnos și... „*fără manere!*”, în orice spune, în tot ceea ce admiră, condamnă sau pe care „*nu dă doi bani*”, și o face cu *grația* omului *sictirit* de atâtea alternative incerte, incoerente...: „România este o țară / situată în mijlocul naturii / care se învecinează la nord cu sud / iar la vest cu est / bine protejată de prieteni” („Poezia patriotică”, pag. 62).

Și-a organizat demersul protestatar, începând cuminte și elegant, cu teoria evoluției darwiniste, ca o replică la varianta creației divine, acceptând întâmplarea cosmică, cu regulile ei tembele și imprezibile, ori mai convingător cu „*Teoria Bing Bang*”, pe care o dezvoltă, cu argumentele și raționamentul „*rece*” al filosofului, în cartea sa „*Teoria relativității totale*” – „*Rațiuni paraxine*”: „considerată în general ca fiind cea mai plauzibilă concepție despre nașterea universului...” (Op. cit., pag. 9), dar și cu o... variantă în nota definitorie a stilului din „*Atelier de reparat idei*”: „Deasupra tuturor teoriilor / maimuțele pravoslavnice / țin post masturbându-se / să păstreze virgină ereditatea / care le-a degenerat în oameni” („*Teoria darwinistă*”, pag. 7).

Poetul Valeriu Perianu este un vizionar, unul inteligent și, în egală măsură, de-o modestie... *suspectă* (!?), garantul seriozității și al penitenței demersului său artistic! Deoarece își începe periplul raționamentelor sale poetice respectând toate etapele evoluției cosmice: neant, Comuna Primitivă, Evul Mediu, revoluțiile sociale, progres agresiv, acalmie umană, brambureală socio-economico-politică etc.: „A existat cândva și la noi / o comună primitivă” (pag. 8); și o „*Orânduire sclavagistă*”, unde „*Fiecare individ deține posibilități / de muncă unelte soție copii și necazuri*” (pag. 11); una, în care: „*Sătul de cumpătare / și trai tihnit renașcentist / Evul Mediu a exagerat / cu molime eretice*” („*Orânduirea feudală*”, pag. 14).

Ajunge și la „*Orânduirea socialistă*”, unde „*Socialismul științific ca disciplină / se bazează pe membrii orânduși în cotizații / iar socialismul artistic ca indisciplină / se inspiră din resturile menajere ale gândirii*” (op. cit., pag. 16). Și, apoi, la tot felul de... *brambureli*, cum le numeam mai sus, precum „*Înfrățirea între popoare*”: „*După încercarea nereușită / a muncitorilor de pretutindeni / de a se face frați de cruce / s-a hotărât întâi înfrățirea plantelor / ... / un proces sexual învechit / între flori și copii ai nimănuși*” („Op. cit., pag. 30), sau „*Iubirea de conducător*”: „*Cultul personalității / se datorează școlarizării excesive / ... / știut fiind că marile personalități / au nevoie periodic de autocritică / pentru a rezista ca dictatori benevoli*” (Op. cit., pag. 45).

Și, ca... „toate să poarte un nume”, *vorba* poetului Marin Sorescu, consecința se numește „*Globalizarea*”: „*În culisele economiei mondiale însă / organizatorii bibliotecii etnogenetice / păstrează mostre de naționalități*” (Op. cit., pag. 60).

„*Secția 2*”, „*Idei tratate cu logică de fier*”, este al doilea capitol al volumului „*Atelier de reparat idei*”, semnat de poetul-filosof Valeriu Perianu, ușor atipic pentru o carte de lirică, cu vreo unsprezece *eseuri* pe aceeași linie melodică moral-contestatară, incitant evocatoare, în care sintagma „*logică de*

fier” alternează semantic-gramatical între locuțiune adverbială de mod și substantiv cu atribut adjectival. Sunt variațiuni *rococo* de *literatură cu program*, asemenea *muzicii cu program*, dodecafonică, promovată de Arnold Schönberg, literatură de atitudine; ca, de pildă, în primul *eseu*, „*Glosă la Evanghelia după Stalin*”, cu reluarea motivului liric din poemul „*Evanghelia după Stalin*”, din primul capitol al cărții, „*Moartea unui om / este o tragedie / moartea unor milioane / este statistică*” (Op. cit., pag. 36), care devine *enunț*, ca la o problemă de matematică, provocator de exerciții de raționament filosofic, așa încât toată argumentația autorului pe o temă, pe un subiect, pe un element de filosofie aplicată să devină axiomă, argument, explicație, cu tendința de a ajunge și la stadiul de paradox: „*Moartea unui om este o tragedie, moartea a milioane de oameni nu este o tragedie*” (Op. cit., pag. 89).

Filosoful obișnuit cu logica, argumentația inteligentă și convingătoare, ca și cu respingerea dubitativului, propune următoarele eseuri, vreo cinci-șase, pe tema controversatului *Paradox*, element de *cuantică* filosofică, între real și ireal, între posibil și imposibil, ca o logică a... absurdului posibil! De exemplu, în „*Paradoxul manuscrisului*”, scriitorul-filosof „o ia gospodărește”, pornind de la un *enunț*, ca un profesor sever și meticulos: „Un manuscris poate și nu poate fi scris cu mâna. Un manuscris poate și nu poate fi scris de mână” (Op. cit., pag. 94) și, de-aici, o întregă tevatură de logică și variațiuni axiomatice strânse în chingile unei rigori, de care nu poate trece un alt paradox: „*Suntem într-o dilemă* impusă de un paradox, lucru mai puțin obișnuit fiindcă nu obligă la abandon logic, dar insolubila lingvistică persistă atâta timp cât noțiunea vinovată își păstrează utilitatea” (Ibidem, pag. 97). Al doilea paradox, „...*al postscriptum-ului*”, se justifică doar printr-un paradox repetat până la absurd, iar pentru „*Paradoxul schimbului de idei*”, citez doar *enunțul*: „*Dacă tu ai un măr și eu am un măr și facem schimb de mere, atunci și tu și eu vom avea în continuare un măr. Dar dacă tu ai o idee și eu am o idee și le schimbăm între ele, atunci fiecare dintre noi va avea două idei*” (Op. cit., pag. 100), și invit cititorul să apeleze la argumentul paradoxal al... paradoxalului G.B. Shaw.

Paradoxurile poetului-filosof Valeriu Perianu din „*Atelier de reparat idei*”, mai puține și de mai mică anvergură decât paradoxurile și sofismele din cartea sa de filosofie „*Teoria realității totale / Rațiuni paraxine*”, sunt surclasate, prin daos de nedumerire și dileme de raționament, în eseu „*Note de subsol*”, mai mult ca să evidențieze legea contrariilor: „*Problema fundamentală în judecarea conceptului de Nimic este aceea de a putea să te lipsești de repere substanțiale, să-l definești fără a-l raporta la ceva opus statutului său inconștient*” (Op. cit., pag. 108), în loc *să-și dea peste degetele* raționamentului în impas: „*Dacă existența lui Niciodată este necesară, ea nu poate fi modificată cu a fi sau a nu fi și atunci el există o singură dată în lume iar omul de mai multe ori. Dacă existența lui Niciodată este accident, ea este multiplă iar omul trăiește doar o singură dată*” (Idem, pag. 114).

Are și puncte de vedere... neortodoxe despre rugăciunea de bază a Creștinității, „*Tatăl nostru*”, pe care o analizează după criterii lingvistice și-i răstălmăcește *eretic*, cu impact de „*ardere pe rugul*” Evului Mediu bigot, imperfectiunile de logică a comunicării, în eseu „*Referitor la variantele traducerilor Bibliiei*”, cu riscul... „*anatemei*” ecleziastice! Între credință și tăgadă se află și eseu „*Despre felul de a fi al vieții și al morții*”, iar autorul se află el însuși „*între ciocanul și nicovala*” alternativelor *duale*: mitul creației divine sau teoria evoluției darwiniste a speciilor!?

Dilematice și aparent paradoxale sunt și câteva *Reflexii maxime*, dintre care citez doar una: „Religia este libertatea de a nu-ți alege conducătorul” (pag. 133).

Cu capitolul *Secția 3*, „Idei împletite manual”, scriitorul se întoarce la versuri păstrând același filon al labirintului moral, sufletesc, ușor moralizator, cu o doar aparentă detașare emoțională, pentru că rămâne mereu atras de capacitatea discursului liric de a fi provocator, deschis, contestatar, programatic, persuasiv, vehement, chiar și în cazul unor frânturi de gânduri, scrieri de idei-perle: „Dumnezeu este / singurul chirurg / care face pe viu / transplant de suflet” („Chirurgia inestetică”, pag. 142), sau „Am fost fericit / și nu mi-a plăcut / era prea mare altitudinea / de sentimente rarefiate” („De neînțeles”, pag. 143).

Dacă în primul capitol, ironia-protest, persiflarea-acuzatoare pentru fapte de Istorie, de condamnare a unor personalități malefice ori a unor tare morale, de etică, erau dominante, în acest capitol ultim, scriitorul se joacă de-a gândurile răvășite de tot felul de dileme și ipostaze umane în registru major: „Caracterul este o haină de lucru / cu intimitatea întoarsă pe dos / pe care o dezbrăcăm de sărbători / ca să facem sentimente de post / cu jumătatea noastră morală” („Dezbrăcare de caracter”, pag. 144); sau din care nu lipsește ironia fină, marca stilistică definitorie a întregului volum: „Presimt că odihna veșnică / va fi o mare plictiseală / să stai nemișcat în piele” („Pedeapsa capitală”, pag. 157).

Și, ca orice poet care se respectă, Valeriu Perianu atacă în... *piano-forte* condiția de... „meșter de cuvinte”: „meseriaș al rimelor țestoase / ... / escroc de celuloză și de tuș / la bătrâna muză lăcătuș / poetul unsuros de întristare / adie întunerice și trădare” („Poetul ca piesă de schimb”, pag. 159).

„Atelier de reparat idei”, o carte-reper de literatură bună, de calitate, scrisă în tonuri de gri-protestatar dintr-o perspectivă multiplă și ipotetică asupra condiției umane cu natura ei reală sau halucinatoare. O carte scrisă într-o limbă cu surprinzătoare acrobații stilistice, de la notația simplă la aforismul subtil, aparent prețios, manierist de dragul persiflării insidioase, de o tulburătoare autenticitate, în care scriitorul Valeriu Perianu a descris o lume fantasmagorică într-un voluptuos experiment literar.

Umor pe unde ultrascurte

În *Dicționarul de idei literare*, Adrian Marino sublinia că orice nouă creație literară riscă să modifice schemele și definițiile acceptate și, de aceea, fatal provizorii. Este și cazul scrierilor lui Vasile Ghica, scriitor care se lasă stăpânit de magia și miracolele cuvântului, refăcând statutul prozei mizând exclusiv pe concizia stilului. Scriitura sa este ultra concentrată în adevărate pilule care pot vindeca spiritul dezabuzat de plictiseală, de stres și chiar de lipsa de speranță!

Concentrându-și la maximum expresia în reflecții care pot fi, deopotrivă, ale unui filosof și ale unui moralist, Vasile Ghica realizează veritabile poeme într-un vers, insolite *hai-ku-uri* prin care artiștii japonezi urmăreau să prindă pulsația clipei. El însuși, atent la mișcările lumii, la mentalități, la schimbările vremurilor, este interesat de acest palp al vieții pe care îl surprinde mai ales în dimensiunea lui umoristică, pe varianta specific românească a hazului de necaz. Ceea ce înregistrează retina sa hipersensibilă nu sunt simple observații, pentru că Vasile Ghica nu este un observator indiferent. Sunt observațiile unui moralist, observații care impun, prin delimitare, o atitudine.

Însă, trebuie subliniat că Vasile Ghica este un moralist, nu un moralizator, nu este ca acel ins, la care se referea La Rochefoucauld, care dă sfaturi ca să se consoleze că nu mai poate greși el însuși... Nu, Vasile Ghica nu dă sfaturi, el ne invită să zâmbim, să redescoperim valoarea terapeutică a umorului, valoare perenă a spiritului omenesc în confruntarea cu *teroarea istoriei*. În acest fel, lumea în care trăim și-ar putea regăsi sensul și bucuria de a ființa.

Subintitulându-și cartea, *În ghearele răsului*, „proză ultrascurtă”, prozatorul atrage atenția asupra păcatului verbozității, păcat de care suferă mare parte a epicii actuale, reunind, astfel, în cugetare, toate sensurile derivate din aforism, apoftegmă, adagiu, sentință, maximă. Maxima concentrare a stilului este o invitație la reflecție, la empatie. Pentru că nu se poate opri din a iubi această lume și pe oamenii ei, scriitorul a ales să nu se încrânceneze în fața relelor, nici să le afurisească, ci să zâmbească îngăduitor, nu întotdeauna ingenuu, îndemnându-ne să facem la fel. Atitudinea este a unui moralist clasic: *Ridendo castigat mores*, râzând îndreptăm moravurile. Când răul proliferază, iar nonvalorile se obrăznicesc, răsul de bună calitate, nu hazul de necaz, nu maliția, este cel mai potrivit, devine o terapie împotriva noului *mal du siècle*.

Imaginea pe care o presupune titlul, *În ghearele răsului*, determină asociații vesele, unele, sarcastice, malițioase, altele. Ca pisica sau tigru care își ține în gheare prada, stăpânind-o și devorând-o, și prozatorul *ultrascurtelor* stăpânește în și prin Cuvânt relele din realitatea ca o cutie deschisă a Pandorei, lăsând mereu speranța eliberării prin spirit, prin umor. Gama umorului, foarte variată, de la bonomie, ironie, maliție, sarcasm la pamflet și invectivă, întreține incandescența ideilor și stimulează buna dispoziție. Moralistul ține „în gheare” relele lumii pentru a le exorciza, transgresându-le.

Grupate pe teme, punctele de vedere asupra realității condensează lapidar și paradoxal, într-o bogată paletă, faptele realului prin extracția generalului din particular. Experiența personală este sursa originală și trebuie să acordăm scriitorului grația de a le extrage și excerpta din vâlurile prezentului și de a le ordona într-un tablou coerent al realității contemporane. Este modul în care, în aceste adagii sentențioase, se exercită spiritul de moralist mizantrop în accepția lui George Călinescu – acela care se retrage din lume pentru că iubește lumea; este și modul în care, reținând aspectele dominante ale epocii, se exercită spiritul caragialian al decupării sarcastice pentru a compune, din fragmentele unui *puzzle*, imaginea totală a realității.

În personalitatea creatoare a lui Vasile Ghica se intersectează, astfel, spiritul unui Buffon și cel al lui Caragiale. Perspectiva pe care o creează aceste observații se suprapune celei caragialiene, modelată de metafizica înțelepciunii.

Când inventariază „iluziile” vremii sale, prozatorul face, dincolo de paradox, distincții necesare: „Puul de găină are garantată hrana; cel de vultur - libertatea”, „Arta nu poate face rotunde capetele pe care moașa le-a lăsat pătrate”, meditează cu obiectivitate: „Dumnezeu a dat toată cota de talent criticilor literari. Iar ei o repartizează

pe scriitori”, „Orice prozator actual este convins că a scris o variantă îmbunătățită a romanului *Război și pace*”, fixează, mimând importanța, obiective: „Misiunea generațiilor tinere e să transforme iluziile înaintașilor în decepții”, observă cu amarăciune: „Se pare că viața are totuși un sens. Dar e foarte bine ascuns”, „Din scris pot trăi scribii, nu scriitorii”, „În viață, ne obsedează clipa; în artă, durată”, disociază între inefabile: „Inteligența vrea să vadă; prostia să fie văzută”...

Gravitatea și tensiunea tonului sunt în acord cu tema vizată. Despre destin, Vasile Ghica scrie ca un poet: „Spre pisc nu te poți duce decât cu o stâncă sau cu o cruce”, „Noi, românii, avem multe valori. Lipsește mortarul dintre ele”, „Pe omul drept îl așteaptă multe cotituri în viață”, „Nu e suficient să călătorești, trebui și să ajungi undeva”. Subiectivitatea moralistului transpare dramatic în astfel de interogații: „Sunt un fir de nisip. Unde găsesc stridia care să mă propulseze mărgăritar?”

Și în meditațiile asupra istoriei iese în evidență capacitatea de a sintetiza și predispoziția spre poezie: „La volanul istoriei ajung prea des oameni fără permis de conducere” sau „Secolul al XX-lea s-a spălat pe mâini cu toate naivitățile noastre”, precum și amărăciunea deziluziei: „Istoria ne-a împiedicat prea des pe noi, românii, să ne bucurăm de darurile Geografiei”, „Viața – un weekend între două eternități”. „Mintea ce de pe urmă a românului” o relevă din plin Vasile Ghica, dar distanța de la vorbă la faptă rămâne. Scriitorul dă seamă despre timpul în care destinul a ales să trăiască, dar nu poate împiedica răul. E suficient că-l identifică pentru a fi decelat și de alții.

Demonul ironiei transpare din apoftegmele politicii, în care-și ia ca aliați sarcasmul, invectiva, fuzionate în amarul decepției și al lucidității, după principiul – „Știi și la ce-ți folosește că știi?”, în enunțuri pregnant lapidare, asociind paradoxul cu realul. Observațiile au parfumul clipei și eternitatea duratei: „În politică, femeile știu să se ridice pe propriile picioare. Dar de pe genunchii altora”, „Când politica e tâfă, instituțiile statului devin adevărate bordeluri”, „În politică, două gesturi sunt fundamentale: grohăitul porcului ghiftuit și guduratul câinelui flămând”, „Mecca păduchilor e fruntea”, „Politicienii sunt precum arborii: cad cei cu rădăcină și rezistă cei cu proptele”, „Politicienii nu sunt afectați de scumpirea alimentelor. Ce mănâncă ei se găsește pe toate drumurile”... Are dreptate moralistul: „Politică facem mulți. Istorie – numai câțiva”!

Temerile unui prezent care pare că nu a anulat odată cu visurile și valorile răzbate din astfel de adagii: „Tragedia va începe când tinerii nu vor mai dori să schimbe lumea”, „Lumea actuală pare un film făcut de Mefisto pe un scenariu de Kafka”. Aceste temeri se prelungesc și în necunoscutele viitorului de care moralistul este preocupat nu atât pentru propria posteritate față

de care se delimitează prin autoironie – „Semenii te urăsc dacă învingi. Și te desconsideră dacă ești învins”, cât de viitorul nației: „Vai de țară în care prosperă numai hoții!”, „Dacă elitele vor continua să ne părăsească, vom deveni, peste câțiva timp, hotentoții Europei”, „Nu ne mai recunoaștem. Ni s-au golănit ochii, ni s-a birjărit limba”.

Prezentul, o lume nebună, nebună!, îi apare astfel moralistului: „...Alegăm disperați după cabine de lux pe un vapor în derivă. Ne închinăm unui singur zeu: banul. Ne-au rămas valide doar două idealuri: consumul și confortul. Cât despre spirit...

aproape zero. Ultima licitație s-a încheiat; condiția umană a pierdut Livada de vișini!”, temerea fiind legată de ignorarea valorii: „De la o lume fără repenți s-ar putea să ajungem la una fără premianți”...

O lume a derizoriului, a așteptării beckettienne în care arta încă își caută locul: „Ne sufocă poezii. Dar întârzie Poetul”. „Trăim în epoca hârtiei tipărite și necitite”, observă cu maliție amară moralistul care știe că arta își păstrează, dincolo de timp, Olimpul gesturilor mari: „În artă, orice spontaneitate miroase a transpirație”, al talentului: „În artă dacă nu mănânci jar la timp, rămâi definitiv răpciugă”.

Credința în creație, în destinul creator al omului este religia autorului, convins că artistul și cititorul sunt, deopotrivă, creatori: „Scrisul este un har, lectura – o zidire”.

„Scriu ca să-mi cicălesc semenii. Dacă eram filosof îl cicăleam pe Dumnezeu”, mărturisește Vasile Ghica, adăugând: „Migălesc aforisme cu disperarea pușcăriașului care roade gratiile celulei”. Din această *săcăială* îi decelăm filosofia, cum

alege prințesa din poveste grâul de neghină. În cuvintele pe care le născoceste și pe care le așază în șiruri lungi, fremătătoare de pulsația ideii, a înmagazinat „toate morile de vânt din lume”. Aceste cuvinte dau însuflețesc lumea celui care a copilărit în căruță și îmbătrânește pe internet... Să sperăm că proza sa ultrascurtă va supraviețui mai mult.

15 DECEMBRIE 2013

Vasile Ghica, *În ghearele râsului*, Editura Axis Libri, Galați, 2011.

Suflet către suflet

Pasărea și zborul

„Cocoare rătăcite” sau efectul ordinii sublime
în sensibilitatea meșterilor populari

Eugen HOLBAN

etnograf

Ornamentica populară dezvăluie, în ansamblu, o mare diversitate tematică ce se manifestă, la rândul ei, și în cadrul fiecărei teme în parte.

Motivul decorativ format de mici pătrate dispuse oblic, asemănător întrucâtva unei table de șah, motiv străvechi, frecvent și pe scoarțele din așezările sud-est moldovenești, poartă diferite denumiri, fapt care relevă în mare măsură și poziția afectivă a autoarei față de ornament, dezvăluind substratul tematic ce se implică în realizarea formală: pave, păvare, floare, floare mare, băsmăluțe, cărțile etc.

Dar cea mai interesantă denumire care ne demonstrează o încărcătură semantică cu mare valoare poetică este aceea ce se referă la zbor, la mișcare, sugerată fiind de zborul cocorilor ce străpung spațiul în nopțile lungi ale sfârșitului de toamnă: cocoare rătăcite. Zborul cocorilor este foarte ordonat. De obicei stolul e compus din două diagonale care se întâlnesc într-un punct, formând un unghi ascuțit, vârful de înaintare.

În timpul zborului, unele păsări se desprind dintr-o latură a unghiului, planează o vreme în spațiul din deschizătura lui, apoi se așează în cealaltă latură. Transmit oare un mesaj?

Uneori „mesagerele” rămân în urma stolului. Când distanța față de acesta se mărește, ele accelerează ritmul zbatelor din aripi, scoțând țipete alarmante, mult mai puternice decât cele produse în mod obișnuit, stârnind fantasmale nopți.

Sub imperativul acestei sugestii venită dinspre cosmos, țesătoarea trudită de muncă, dar înviorată de fiorul profund al creației, își revizuieste viziunea asupra viitorului ei covor. Firele colorate din lână aflate la cumpăna sensurilor, sunt îmbogățite cu noi semnificații care se integrează organic în formele geometrice concepute inițial, implicând printr-un anumit sentiment, mișcarea și teama unor ființe care plutesc între cer și pământ. Orice ieșire din rânduiala obișnuită a stolului este marcată de acele țipete care însoțesc efortul de revenire în spațiul ordonat.

Dincolo de rânduiala hărăzită de instinct, existența le este în pericol, le înghite nemărginirea; nemărginirea însăși devine o stihie din momentul în care ființa părăsește ordinea firească a existenței sale. Memoria sensibilă a țesătoarei recepționează acele impulsuri pe un fond apercipitiv, reformulându-le.

Firele de lână pătrund acum ca niște raze de lumină în spațiul urzelii, sugerate fiind de noile rosturi tematice. Pe fondul ideatic îndelung elaborat de săteancă de-a lungul copilăriei și adolescenței, pătrund spontan noi sugestii care înviorază întreaga compoziție, prin culoare: străvechiul și mult folositul motiv decorativ „tablă de șah”, motiv cunoscut și pe vremea faraonilor egipteni, capătă și de astă dată farmecul spontaneității și al originalității. Micile pătrate se înviorază, vibrând ca niște aripi configurând stolul rătăcit în singurătate și întuneric, dar iradiind un sentiment tonic în a-și păstra alcătuirea severă, alcătuire firească și geometrică, hotărâtoare în lupta cu incertitudinea, cu haosul.

Din loc în loc, unele pătrate se rup de ordinea compozițională riguros impusă și par a se rătăci în nearmonie și haos. Este doar o impresie de detaliu, căci ele reintră în ansamblul cromatic, regăsindu-și complementarele pe diagonala opusă. Poartă oare, ca și acele păsări un mesaj? De astă dată cromatic, dând sens unui ansamblu de forme geometrice, altfel statice și mai puțin expresive; geometria se eliberează de rigiditate, fără a pierde însă din rigoarea stilistică. Când formele albe de brumă ale satului răsar din umbrele dimineții, iar visele nopții se sting în lumină, imaginea stolului insinuată subtil printre liniile severe, pare fixată pentru totdeauna.

Născut sub imperiul întunericului, al incertitudinii și al fricii de haos, spațiul reprezentational al covorului devine un triumf al luminii, al culorii-lumină, spațiu riguros „construit” după coordonatele prototipului dar reîncărcat, revitalizat cu Harul și inspirația ultimei autoare. Devine, de asemenea și un prețios reper valoric și stilistic pentru tendințele unor curente moderne. În el sunt încorporate, pe lângă vreo câteva milenii de istorie, și visele sătenței, – visele autoarei – din vremurile noastre, vise încropite încă din copilărie dar, bineînțeles, și țipetele stolului de cocoare rătăcite între cer și pământ la acea oră târzie de noapte.

Dezvăluind formal doar o parte din universul emoțional pe care îl conține, asemenea Haiku-lui japonez, imaginea creată dă impresia că în orice moment va elibera de sub crusta vulnerabilă a procedurii stilistic noi sensuri.

ANUNȚURI, RECLAME, ÎNȘTIINȚĂRI

Din publicația "Galații", 1932...

- * „CARMOL” - Fricțiunea de dimineață. Înviează corpul, conservă sănătatea.
- * „O veste bună! Aflăm cu plăcere că librăria SOCEC s-a redeschis din nou spre bucuria publicului gălățean, în str. Domnească nr. 23 (sub clubul Partidului Național Țărănist; după incendiul ce a avut loc la Restaurantul Sure, librăria alăturată a fost și ea afectată; *Vocea Galaților* 4345/ 1 sept. 1932)
- * FLUID KILSECT- *Le meilleur du Monde*. Te uimește văzând cu ochii cum muștele cad grămadă în câteva clipe. Pulverizând cu puternicul insecticid plăcut aromat. De vânzare pretutindeni. Depozit general D. Blau & Co., Galați, str. Mare nr. 54.
- * La Galați, sifilisul fiind în floare, reclama la tabletele SEMORI era: „Stabilirea berzelor în acest oraș e de prisos...” (alături, o barză citește anunțul...). „În acțiunea pentru prevenirea și combaterea maladiilor venerice, preocuparea principală trebuie să o constituie uciderea microbului mai înainte ca el să-i poată exercita influența nefastă asupra organismului. Prof. dr. Weiss, unul dintre cei care au lucrat pe scară foarte largă în această direcție, declară bazat pe numeroasele sale experiențe că tabletele SEMORI au o excepțională putere spermucidă și bactericidă. Se găsesc la farmacii și drogherii (ovule de introdus în vagin). Această putere este atât de mare încât omoară gonococul în timp de 1 minut.” (!)
- 1933.** Agenția Rador: „3 dirijabile prăbușite aproape în același timp. 70 pasageri de la bordul dirijabilului AKRON au murit. Un singur supraviețuitor: un sublocotenent care a povestit cum s-a întâmplat. Un alt dirijabil, dus să-l salveze, s-a prăbușit și el, omorând 11 oameni. Un al treilea, în Franța, dirijabilul E9 al marinei franceze, cu două victime din personalul de serviciu.” (*Vocea Galaților* 4529/7 apr.)
- * „Mirosul urât din gură se poate înlătura prin strașnică gargară cu apa de gură Clorodont. Încercați convingerea”.
- * „CARMOL” - întărește mușchii și nervii. Combate răceala, gripa, junghiuri. Ferește de boli”.
- * Purgativul Typ Laxativ S. Semilian „curăță, desfundă, plăcut și bine stomacul și intestinele. Cutii cu 3 și 6 dragele (în caz de scaun anevoios)”.
- * Înghețată delicioasă la Cofetăria „Regina Maria” de pe Domnească 86, colț cu Fraternității 2.
- * Săpunul „Cheia Raiului”, cel mai plăcut și parfumat.
- * „Dr Lewyn Dolf din Berlin, impresarul general pentru Europa al marelui turneu FRITZ KORTNER, anunță și roagă onoratul public gălățean să binevoiască a veni la spectacolul PATRIOTUL ce va avea loc sâmbătă, 18 martie, ora 9,30 seara, la Teatrul Central, exact la ora anunțată, deoarece cortina odată ridicată, accesul în sală va fi cu desăvârșire oprit chiar și pentru aceia cu biletele dinainte cumpărate. Direcțiunea Teatrului Central.”
- * Marlene Dietrich a lansat moda pipei pentru femei: costum bărbătesc, baston și o pipă elegantă între dinți... și a avut destul de multe imitații!

Culese de **Violeta Ionescu**

Adrian POHRIB

Din istoria Poliției române

Poliția din Galați în primul deceniu interbelic 1918-1928

La începutul anului 1922 este ridicată starea de asediu, întrunirile devin libere, potrivit art. 26 din Constituție, presa cotidiană și periodică, programele, manifestele și afișele electorale, precum și publicațiile de orice natură nu mai erau supuse autorizării prealabile și cenzurii preventive, sub rezerva faptului că fiecare era răspunzător de abuzurile săvârșite în cadrul acestei libertăți, în toate cazurile prevăzute de Constituție, codurile penale și legi. În zonele militare, în timpul campaniei electorale, comandamentele trebuiau să ia măsuri specifice pentru asigurarea liberei propagande electorale⁴¹⁰.

În luna martie a anului 1923, Biroul Special de Siguranță Galați informa Inspectoratul de Poliție Constanța, căruia îi era subordonat, faptul că, în scopul prevenirii unor mișcări sociale puse la cale de către comuniști în legătură cu chestiunea votării Constituției, la nivelul acestei structuri teritoriale au fost luate o serie de măsuri concretizate în înființarea unor centre de siguranță atât în mediul urban, cât și în mediul rural, care erau conduse de comisari ajutați de agenți. Astfel, la Galați, au fost suplimentate efectivele polițienești pe linie de siguranță la Port și la Gară, unde s-a dispus efectuarea de razii săptămânale. În vederea înființării centrului de siguranță din portul orașului s-a solicitat Serviciului Hidraulic Galați punerea la dispoziție a localului (camerei) în care înainte de anul 1916 funcționase Poliția Portului⁴¹¹.

La Galați autoritățile locale au luat măsuri pentru dizolvarea organizațiilor comuniste încă din anul 1923 când, în luna octombrie, iau naștere Sindicatele Unitare. Anul următor are loc un bogat schimb de corespondență între Ministerul de Interne, Comandamentul Corpului 3 Armată, Inspectoratul General al Siguranței, Prefectura Poliției, Parchetul Tribunalului Covurlui pentru dizolvarea organizațiilor comuniste. La 11 august Ministerul de Interne cerea ca organizațiile comuniste din Galați să fie imediat dizolvate. În raportul său din 24 octombrie 1924, șeful Serviciului de Siguranță Galați comunica ministerului că ordinele au fost îndeplinite⁴¹².

La data de 26 mai 1919, președintele Comisiei Interimare a comunei Galați emite o decizie prin care instituie o comisie, compusă din comandantul Pieței Galați, prefectul Poliției și vicepreședintele Comisiei Interimare, care urma să reglementeze modul de circulație pe străzile orașului a camioanelor și automobilelor cu tracțiune grea, acestea cauzând mari pagube prin degradările făcute pavajelor și prin pericolul care-1 reprezentau pentru viața pietonilor⁴¹³. Simultan cu această decizie, președintele Comisiei Interimare se adresează comandantului Corpului 3 Armată care, în virtutea stării de asediu, emite o ordonanță la 1 septembrie 1919 încercând să reglementeze deficiențele. Doi ani mai târziu, prin Ordonanța nr. 11.126 din 27 iulie 1921, Primăria interzicea cu desăvârșire circulația în cuprinsul orașului a autocamioanelor cu un tonaj mai mare de două t, cele sub tonajul menționat urmând să se deplaseze la pas⁴¹⁴. În anul următor, în luna iunie, se emite o nouă ordonanță care menține aceleași restricții în privința tonajului, viteza de deplasare stabilindu-se, având în vedere prevederile art. 2-10 din *Legea pentru reglementarea circulației automobilelor*⁴¹⁵ și art. 24 și următoarele din *Regulamentul de aplicare*⁴¹⁶, la 12 km/h atunci când autocamioanele erau goale (viteză echivalentă cu trapul cailor) și șase km/h atunci când erau în sarcină (viteză echivalentă cu pasul cailor)⁴¹⁷.

Conform evidențelor întocmite de Biroul Circulație al Prefecturii de Poliție, în martie 1923 existau 75 de asemenea autovehicule al căror tonaj varia între 2,5 tone până la cinci tone, într-o mare varietate de mărci: Perless, F.W.D., FIAT, Pachard, Renault, Grof Stift, Zauner, Marthe, Deimler, Britisch, Izotto, Saurer ș.a. Având în vedere că ordonanțele anterioare anului 1923 nu au dat rezultatul scontat, în acest an se emite o nouă ordonanță care impresionează prin dimensiunea de afișaj (1/0,5 m) și prin caracterul mai explicit al reglementărilor impuse conducătorilor auto.

Numeroase reclamații ale cetățenilor orașului Galați au loc mai ales după ce, în anul 1923, ia naștere o Societate de camionaj care transporta mărfuri de la gară în oraș. Dincolo de pagubele provocate particularilor, Primăria s-a văzut nevoită a interveni, prin Prefectura de Poliție, pe lângă proprietarii camioanelor care nu corespundeau din punct de vedere tehnic distrugând pavajul. Spre exemplu, președintele Comisiei Interimare era înștiințat de către un agent comunal, în luna august 1923, cum că unele autocamioane circulă pe străzile orașului fără a avea bandaje de cauciuc la roți⁴¹⁸.

Primul proces-verbal întocmit de Poliția din Galați ca urmare a contravenției la *Regulamentul pentru aplicarea legii pentru circulația automobilelor*⁴¹⁹ datează din anul 1923 și a fost întocmit unui italian, Mocea Vincenzo, care se deplasa cu motocicletă proprietate personală cu viteza de 18 km/h⁴²⁰.

Presa gălățeană și-a făcut o datorie de onoare în a semnală publicului și instituțiilor avizate diferitele încălcări ale legii și pericolele care pândeau pe cetățeanul gălățean, precum și modul în care instituțiile statului înțelegeau să-și îndeplinească atribuțiile și prerogativele prevăzute de lege. Ca să dăm numai un exemplu, coloanele ziarului „Vocea Galațiului” găzduiau la începutul anului 1926 un articol în care se atrăgea atenția asupra pericolului care îl reprezenta consumul stupefiantelor și drogurilor pentru sănătatea consumatorilor și riscurile la care aceștia se expuneau⁴²¹. Același cotidian local descria, doi ani mai târziu, intervenția în forță a Serviciului Special de Siguranță din Galați care, prin intermediul unui agent sub acoperire, a reușit să descopere un trafic de cocaină din localitate, în rețeaua de traficanți fiind incluși, se pare, și câțiva farmaciști⁴²².

Desigur, pentru perioada 1918-1928, a existat o continuitate a vieții materiale și spirituale, care s-a amplificat în noile condiții, când nu mai existau hotare impuse de stăpâniri străine în interiorul spațiului românesc. Energiile și capacitățile umane au putut fi mai bine valorificate, în noul cadru politico-statal, fapt ce explică în bună parte - puternica dezvoltare a României în perioada interbelică. În același timp au apărut probleme noi, între care integrarea provinciilor unite în cadrul României, elaborarea unui cadru legislativ - în primul rând a unei noi Constituții - care să asigure dezvoltarea statului, modernizarea economiei naționale, dezvoltarea învățământului și a culturii în pas cu procesele generale înregistrate pe plan european, stabilirea unor raporturi echilibrate între majoritari și minoritari. În plan social s-au diminuat discrepanțele uriașe existente din perioada anterioară, mai ales din lumea rurală, și a continuat procesul de constituire a clasei de mijloc. Din punct de vedere politic, România a evoluat pe o cale democratică, forțele extremiste - de dreapta și de stânga - nereușind să câștige o aderență consistentă. Abia după 1930, când țara era înconjurată de state cu regim autoritar, de diferite nuanțe, și mai ales după 1933, când totalitarismul de dreapta se afla în plină ofensivă pe plan european, extremismul a început să câștige teren⁴²³.

(Serialul nostru prezintă fragmente din lucrarea Dr. în istorie Adrian Pohrib, „Din istoria Poliției Române. Poliția orașului Galați între anii 1832 și 1949. Istoric și documente.”, Ed. Agaton, Galați, 2013.)

Note:

⁴⁰⁸ S.J.A.N.G., fond *Primăria orașului Galați*, dosar 32/1921, f. 36-38.

⁴⁰⁹ Ioan Brezeanu, N. G. Munteanu (coordonatori), *Județul Galați pe scara timpului*, Galați, 1972, p. 151-152.

⁴¹⁰ „Monitorul Oficial”, nr. 245 din 31 ianuarie 1922.

⁴¹¹ S.J.A.N.G., fond *Primăria orașului Galați*, dosar 15/1923, f. 7-8. În mediul rural au fost înființate centre de siguranță la Foltești și Bârboși, ultimul important punct feroviar situat în apropierea orașului Galați, pe raza căruia se aflau depozitul de muniție și numeroase fabrici de cărămidă.

⁴¹² Ioan Brezeanu, N. G. Munteanu, *op. cit.*, p. 157. În aceeași lucrare se menționează că, în urma acestei acțiuni, au fost puși sub urmărire pentru activitate comunistă circa 500 de membri activi ai secției P.C.R., peste 300 de membri U.T.C., 600 membri ai cooperativelor populare, 2.000 de membri ai „Casei Poporului” și 1.530 membri ai Sindicatelor Unitare. În mod evident, cifrele avansate au caracter demagogic și nu corespund realităților istorice.

⁴¹³ S.J.A.N.G., fond *Primăria orașului Galați*, dosar 99/1919-1925, f. 3.

⁴¹⁴ *Ibidem*, f. 8-10.

⁴¹⁵ „Monitorul Oficial”, nr. 111 din 28 august 1921.

⁴¹⁶ *Ibidem*, nr. 111 din 28 august 1921.

⁴¹⁷ S.J.A.N.G., fond *Primăria orașului Galați*, dosar 99/1919-1925, f. 15.

⁴¹⁸ *Ibidem*, f. 18-20, 24, 27.

⁴¹⁹ „Monitorul Oficial”, nr. 111 din 28 august 1921.

⁴²⁰ S.J.A.N.G., fond *Primăria orașului Galați*, dosar 99/1919-1925, f. 21-23.

⁴²¹ „Vocea Galațiului” din 10 martie 1926, anul IX, nr. 2407.

⁴²² *Ibidem*, din 20 ianuarie 1928, anul IX, nr. 2977.

⁴²³ Ioan Scurtu, Constantin Mocanu, Doina Smârcea, *Documente privind istoria României între anii 1918-1944*, București, 1995, p. IX.

Octavian MIHALCEA

TERITORII COTIDIENE

Volum câștigător al Concursului de Debut Literar UniCredit, *Amintiri din casa scării* (Humanitas, București, 2012) etalează ipostaze aparent convenționale ce fac, treptat, trecerea spre finaluri pline de tâlc. Autoarea, Laura Aprodu, licențiată a Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, ne familiarizează cu diverse circumstanțe epice în care elementele surprinzătoare intervin programatic împreună cu un constant fior ludic. Nu lipsește nici cheia dramatică, faptul cotidian, ce ar putea fi ușor considerat drept insignifiant, având parte de ingenioase și palpitate abordări. Aceste proze scurte, veritabile radiografieri ale banalului încărcat cu nebănuite sensuri, scot la iveală personaje ce vor fi ușor reținute. Astfel, misterioasa

Tanti Vetuța, gunoierul Vasile, pasionalul domn Avram, Melania sau Gigi Pătrunjel depășesc la un moment dat planul contingenței. Pe nesimțite se face saltul spre teritorii profund dezzechilibrate, acolo unde discontinuitatea afectează, turbionar, traiectoriile. Laura Aprodu asumă povești supuse precarității, reconstruindu-le într-o lumină fundamental diferită. Cu incontestabil talent literar suntem conduși printre morganatice trasee, purtătoare ale unui inefabil parfum propriu celor vechi și tainice. Alte proze pun accentul pe iubiri inedite care generează situații cu mult în afara uzualului. *Connaissance*-ii sigur vor vibra la speciile însușiri ale restaurantelor fără pretenții de pe vremuri: “Într-un restaurant de mâna a doua există pe undeva, nu pentru a fi înțelese de muritorii de rând, niște reguli nescrise, născute odată cu noțiunea însăși de restaurant de mâna a doua, sunt invincibile și deasupra oricărui comentariu. (...) aceste reguli sunt mai presus decât omul, decât chelnerul, care se știe că nu e un om pur și simplu, ci un supraom, o chestiune complexă pe care foarte rar reușești să o înțelegi și care nu răspunde niciodată la stimuli, care e mai presus decât patronul, adesea el însuși depășit de situație.” Drama pasionalului domn Avram, ars într-un incendiu ce are drept cauză propria-i țigare, amintește că finalul tragic poate fi mereu în proximitate. Avem și descrieri prea bine cunoscute multora dintre noi, “(...) blocuri

tip, de patru etaje, fără lift și cu balcoane din care lipsesc cu desăvârșire florile. Clădirile, cu spoiala lor scorjită de dinainte de cutremurul din '77, sunt, de altfel, atât de apropiate, încât în cazul în care, din motive subiective, ți-ar trece prin minte să te zvârli pe geam, ai înțelege de îndată că nu ai face altceva decât să pici în balconul de vizavi.” Denumite de autoare “exerciții de elucubristică”, asistăm chiar și la elemente ideatice provenind din zona plâsmuirilor iraționale, pe fundalul unei atmosfere pline de eteratul mister al purității vârstei fragede: “Dar dorința nu-i ca omul sănătos, ea te îmboldește și te bagă până la gât în ireal și himeră, te solicită și, în cazul de față, îți irită până la roșeață reminiscențele din copilăria a cărei stemă se profila deja înspăimântător de mare; o stemă croită din colaje de prăjitură cu caise și orez cu lapte, presărat generos cu scorțișoară sau dulceață de vișine, din aceea puternic mirositoare a acrișor.” Acestea sunt numai câteva dintre punctele forte ale volumului Laurei Aprodu, fericită sinteză a întâmplărilor caracteristice “oamenilor mici”, de multe ori internalizând stări excepționale.

Corneliu STOICA

Morphochroma

Salonul de iarnă – Varietate tematică și stilistică

A devenit o obișnuință pentru Filiala Galați a Uniunii Artiștilor Plastici din România ca în preajma sfintelor sărbători de Crăciun și a Anului Nou să deschidă la Galeriile de Artă „Nicolae Mantu” Salonul de iarnă, manifestare care să dea posibilitatea membrilor și colaboratorilor săi să-și prezinte cele mai recente realizări din domeniul picturii, graficii, sculpturii și artei decorative. Este, cum s-ar spune, o manifestare de bilanț a unui an de activitate creativă, de constatare a pulsului mișcării plastice de pe meleagurile județului nostru, dar și de prospectare a direcțiilor spre care aceasta se îndreaptă. Impresiile nu sunt deloc nefavorabile, însă se simte lipsa unui spațiu expozițional care să ofere prilejul ca la Salon să participe toți plasticienii. Și acum lipsesc nume cu rezonanță (Silviu Catargiu, Sergiu Dumitrescu, Anca Tofan, Tudor Ioan, Gheorghe Miron, Liviu Adrian Sandu, Liliana Negoescu-Jorică, Vasile Neagu, Nicolae Placiov etc.), iar cei 34 de artiști care expun figurează numai cu câte-o lucrare, aceasta tocmai datorită incapacității sălii de a găzdui pe simeze un număr mai mare de lucrări, fapt care ar permite și iubitorilor de artă să-și facă o imagine mai cuprinzătoare asupra mișcării plastice a momentului.

Trecând peste aceste impedimente, subliniem de la început faptul că lucrările de pictură, grafică și sculptură expuse în ediția 2013, se remarcă prin varietate tematică și stilistică, prin prezența mai tuturor genurilor și a unor tehnici diverse de realizare plastică. În peisaj semnalăm prezența tablourilor ale căror autori sunt Gheorghe Mihai-Coron, Nicolae Einhorn, Gheorghe Andreescu, Mariana Tomozei-Cocoș, Nicolae Cărbunaru, Ecaterina Balica, Relu Angheluță, Daniela Cristofor și Eugen Holban. Gheorghe Coron și Ecaterina Balica surprind, fiecare în felul său, un aspect hibernal. Peisajul rural al lui Coron este luminos, compoziția este organizată pe verticală, spațiul are desfășurări domoale, specifice dealurilor moldave („Peisaj de iarnă”), în schimb Balica se folosește de o cromatică mai sobră, cu tonalități reci („Iarna”). Sterică Bădălan evocă atmosfera nostalgică a toamnei, când ruginiul și auriul cuprinde vegetația („Nostalgie”); Gheorghe Andreescu immortalizează într-o coloristică austeră o secvență de pe coasta dalmată („Coastă dalmată”); Nicolae Cărbunaru, structură poetică, redă prospețimea naturii într-o frumoasă dimineață estivală în Deltă, aerul vibrează, întreaga fire își strecoară în suflet un sentiment de chietudine („Dimineață”); Mariana Tomozei-Cocoș și-a ales un luminiș de pădure, căruia i-a imprimat valențe decorative, totul redat cu o materie picturală consistentă, așezată în manieră impresionistă („Luminiș” - foto 3). Relu Angheluță („Apus”) și Ștefan Axente („Acasă”) impresionează prin poezia ce se revarsă din tablourile lor, prin orchestrația de mare finețe a culorilor; Daniela Cristofor ne poartă pe cărări montane („La munte”), iar Ion Murariu-Neamț încântă cu imaginea luminoasă, figurată în culori calde, a unui lan de floarea-soarelui dominat de autoportretul său cu pălărie. Expresia chipului este a unui țăran bonom, meditativ, aflat în strânsă comuniune cu natura și care se simte o parte din ea („Lan cu pălării” - foto 1). Nicolae Einhorn este prezent cu un tablou din ciclul său „Curtea veche” (foto 2), axat pe tema peisajului urbanistic medieval. Tonuri de roșu, verde, griuri colorate, violaceu, dobândesc o patină care evocă locuri și oameni înscrise în filele istoriei. La Jana Andreescu, peisajul marin este doar un pretext de fundal pe care proiectează instrumente muzicale (saxofon, flaut) des întâlnite în lucrările sale („Marină – Jazz”). Deși își intitulează tabloul „Început de primăvară”, realizat în tehnica pastelului, Eugen Hoban construiește metaforic, în stilul său abstract-sintetic, evocarea anotimpului făcându-se mai mult prin forța expresivă a culorilor, prin optimismul care îl degajă acestea. Gabriela Georgescu

(foto 4), artistă de o sensibilitate aparte, apelează la alegorie în tripticul pe tema anotimpurilor. Personajele feminine au chipuri adolescentine, sunt frumoase, elementele vegetale introduse în structura compozițională sunt elocvente pentru punerea în evidență a specificului fiecărui anotimp. Atât forma suporturilor, arcuită în partea de sus, cât imaginile, felul cum este așezată pasta pe pânză

ne duc cu gândul la pictura renesantistă („Anotimpuri”). Teodor Vișan înclină de această dată spre dramatic, tabloul său prezentând doar mâna unui personaj feminin care ține între degete trei lumânări aprinse („Rugăciune”).

Genul portretistic este reprezentat prin lucrările semnate de Valentin Mihai, Crenguța Macarie, Simona Pascale și Adriana Stoica. Primul se folosește de elemente de colaj în figurarea unui chip de copil, nu lipsit de o undă de umor („Portret de copil”); Crenguța Macarie pătrunde în psihologia unui personaj masculin de o sobrietate remarcabilă, probabil apropiat artistei („Portret”); Adriana Stoica își scrucează propriul său chip, accentul căzând mai ales pe redarea fizionomiei cât mai apropiată de model; Simona Pascale urmărește să surprindă sensibilitatea și delicatetea sufletului feminin („Parfum de femeie”). Figura umană populează și compozițiile semnate de Carmen Crăciun („Voință”), Olimpia Ștefan („Mesager angelic”), ca și lucrările de grafică aparținând lui Tudor Șerban („În stare de veghe”), Mihaelei Brumar („Printre linii”) și Corneliei Nicolaescu-Burlacu („Dedublare”).

La Carmen Crăciun personajele par să trăiască bucuria victoriei într-o competiție sportivă, „mesagerul” Olimpiei Ștefan are conotații religioase, Tudor Șerban sugerează starea de reclusiune printr-o țesătură grafică bine condusă, Mihaela Brumar obține o imagine ușor fantastă, iar în gravura Corneliei Burlacu se simte plăcerea cu care artista își obiectivează ideile, preponderența pe care o acordă raționalului.

Ca și în alte expoziții, nici de această dată nu lipsesc tablourile axate pe cultivarea motivului floral. Îl întâlnim immortalizat de Sava David („Orchestra ție”), Aurel Manole („Floarea soarelui”), „Gheorghe Suci („Floral”), Marcel Bejan („Pădărie”) și Elisabeta Volcu („Flori surori”). Fiecare autor reușește să personalizeze buchetele, să redea bogăția, prospețimea și frăgezimea corolelor, să pună în valoare transparența sau consistența materială a recipientelor.

Pictura umoristică este prezentă prin singurul tablou al lui Florian Doru Crihană, „Răpirea din Serai – Covorul persan”. El anunță probabil începutul unui nou ciclu, știut fiind cu câtă grijă își alege acest artist temele, documentația minuțioasă pe care o întreprinde și apoi transpunerea plastică. Personajul are o înfățișare expresionist-suprerealistă, este disproporționat față de calul pe care se află, picioarele au forma unei fâșii de covor.

Dintre sculptorii gălățeni, numai cinci întâlnim în expoziție: Alexandru Pamfil, Dan Mateescu, Valentin Popa, Relu Angheluță și Gheorghe Terescenco. Acesta din urmă înscrie cu ingeniozitate în spațiu un cuplu de patinatori aflați într-o competiție artistică, redat într-o compoziție sculpturală de un geometrism evident, în care poziția corpurilor în timpul dansului, dinamica mișcărilor, pasiunea și totala dăruire a cuplului sunt evidențiate cu multă forță („Stele pe gheață”). Dan Mateescu se inspiră din tehnologia populară („Compoziție”; Relu Angheluță șlefuieste lemnul până la

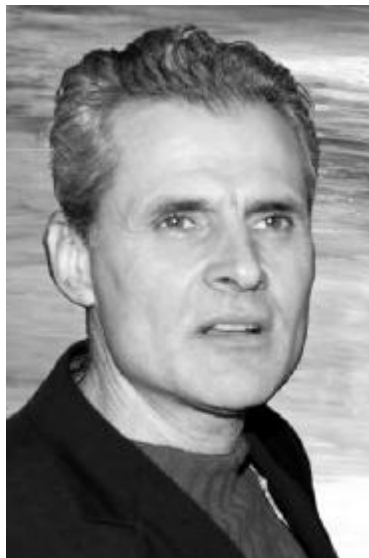
perfectiune, plăsmuiește o formă aerodinamică de o deosebită suplețe („Fantezie”- foto 5). Una din compozițiile lui Alexandru Pamfil, realizată din pământ ars, închipuie un nud feminin surprins într-o ipostază de adâncă meditație („Meditație”); în „Dialog” (alamă), formele, reprezentând două siluete umane de mărimi diferite, sunt stilizate, epurate de detalii, iar în „Portret” (duraluminu) artistul este preocupat de sondajul psihologic. Elocvente sunt și sculpturile cioplite în lemn ale lui Valentin Popa, una axată pe simbolistica jertfei Christice („Jertfa”), care amintește de o altă compoziție a sa, de dimensiuni mai mari, realizată în Tabăra de creație „Arta ca viața” și aflată în patrimoniul Muzeului de Artă Vizuală, iar a două trimițând probabil la mitul biblic al Potopului („Arcă”).

Aflată pe un drum ascensional de evoluție, apreciată pe plan național și internațional (mulți artiști au obținut premii importante la diferite manifestări colective), mișcarea plastică gălățeană are cu ce se mândri, iar ediția 2013 a Salonului de iarnă, chiar și în forma mai restrânsă a participării membrilor și colaboratorilor Filialei, este expresia unei activități creatoare susținute, a eforturilor depuse pentru a oferi iubitorilor de artă creații care să le meargă la suflet, să-i emoționeze, să-i înalțe spiritual, să-i facă mai buni și să-i îndemne să iubească frumosul.

DICTIONAR ARTIȘTI PLASTICI GĂLAȚENI

82. OANĂ Neluș - pictor. S-a născut la 7 iulie 1958, în comuna Pechea, județul Galați. A urmat cursurile Liceului „Vasile Alecsandri”, apoi pe cele ale Facultății de Stomatologie din cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca, absolvind în 1981. În anii studenției l-a cunoscut pe pictorul Vasile Pop, cu care s-a împrietenit și sub influența și îndrumarea căruia a început să picteze. Este repartizat ca medic stomatolog la Galați. Aici, în paralel cu practicarea profesiei în care s-a specializat prin studii, frecventează atelierul pictorului Ioan Simion Mărculescu. În 1988 a emigrat în Insulele Canare din Spania, iar în 1989 s-a stabilit în Australia, la Melbourne. În acest oraș, în 1992 a absolvit Colegiul de Arte Vizuale (Moorabbin College of T.A.F.E.), după care s-a înscris și a frecventat până în 1996 Melbourne Monash University, secția ceramică. Expoziții personale: Glen Iris Arts Complex, Melbourne (1999); Collingwood Gallery, Melbourne (2002); Karlsruhe, Germania (2003); Galați, Muzeul de Istorie (2003); Whitesunday Art Gallery Canonvale, Nith QLD, one man show (2007); Muzeul de Artă Vizuală, Galați (2007); Galeriile de Artă „N. N. Tonitza”, Bârlad (2007); Tg. Mureș, Galeria de Artă Caffè Artemis; Galeriile „Casa Artelor”, Cluj-Napoca (2008); București, Centrul Cultural Metropolitan pentru Tineret (2009); Palatul Parlamentului, Sala „Constantin Brâncuși” (2010). A participat la mai multe expoziții de grup din Australia, Spania, Germania și S.U.A. În august 2007 a participat la Tabăra internațională de creație „Arta ca viață”, ediția a IV-a, Galați, Muzeul de Artă Vizuală. Lucrări ale sale se află în colecții particulare și publice din Europa, Canada, Australia și America.

Pictura practică de Neluș Oana este a unui artist care iubește natura, căruia îi place să străbată plaiurile montane sau acvatice ale țării de adopție, reținând imagini ce încântă prin pitoresc, prin vegetația abundentă, prin imensitatea întinderilor de apă și a cerurilor. Tablourile sale se impun de la prima vedere prin dimensiunile mari și ancadramentul excepțional (rame masive, acoperite cu foiță de aur), prin savoarea și dărnicia cu care pictorul așează pasta, prin formele simplificate (lucru deloc ușor de realizat pe suprafețele plastice mari ale uleiurilor), prin linia viguroasă, trasată cu dezinvoltură. „Eu nu pictez, ne spunea artistul într-un scurt dialog avut cu prilejul vernisajului din 2003, de la Muzeul Județean de Istorie, ci lovesc”. Când afirma aceasta, el avea în vedere tocmai modul său de a picta, prin așezarea pastei direct din tub sau prin răspândirea ei, cu cuțitul de paletă, cu pensula și cu degetul în straturi groase, uneori cu pronunțate reliefuri. Dintre lucrările expuse atunci atrăgeau în mod deosebit atenția cele intitulată „Lalelele mele”, „Flori - dramă I și II”, „Natură moartă”, „Copaci în flăcări”, „Ibis în zbor”, „Melancolie cu floarea soarelui”. Culoarea, de tonalități de roșu, galben, verde, albastru, negru, este șocantă, puternică, în stilul picturii expresioniste, amintind de Van Gogh și de pictorul australian John Perceval. Formele sunt înscrise grafic în pagină, prin linii groase sau subțiri, acestea din urmă fiind obținute printr-o țesătură de

zgârieturi făcute pe suprafața proaspăt pictată. Într-o serie de alte tablouri („Lebăda neagră”, „Barca cea bătrână”, „Albatrosul”, „Cheiul bătrân”, „Flux”, „Păsări de baltă”), pictorul n-a uitat că aparține unei țări cu bogate tradiții artistice și atenția lui s-a îndreptat în special către creația lui Ion Țuculescu. Atât cromatica de intensă strălucire cât și felul în care materia picturală acoperă suprafața plastică amintesc de opera acestui mare artist al României. Interesante prin aspectul lor decorativ, prin atmosfera de liniște pe care o degajă sunt și tablourile cu imagini ale peisajului Munților Dandenong-Eucalipti. Expoziția din 2007, de la Muzeul de Artă Vizuală, a confirmat vocația artistului pentru culoare, fervoarea cu care așterne pasta din abundență, folosind tonuri pure, cu sonorități muzicale. Tematic, lucrările s-au diversificat, Neluș Oană apelând la memoria afectivă pentru a contura imagini ale locurilor copilăriei sau inspirându-se din realitatea culturală a spațiului danubiano-carpato-pontic. Adesea își sondează propriul eu, exprimând stări antinomice, trăiri, unele tensionate, altele de chietudine și bucurie sufletească.

aniversări

Bogdan Petriceicu Hasdeu

- Un criteriu interesant în aparență este sesizat de Hasdeu atunci când afirmă faptul că autorul manuscrisului cunoștea porumbul sub denumirea de kukurudz, pe care îl are consemnat în lista plantelor de la sfârșitul manuscrisului. În România, porumbul moldovenesc, păpușoiul, s-a introdus, afirmă Hasdeu, cam pe la începutul secolului al XVIII-lea, dar informația nu constituie un argument serios pentru a descifra vechimea manuscrisului. Are totuși o relevanță în multitudinea argumentelor cu care Hasdeu „jongla” în dorința lui savantă de a descoperi vechimea acestui manuscris.

- Dacă nu s-a putut preciza cu certitudine data când a fost scris dicționarul, acum vine locul argumentelor legate de locul unde a fost scris și indirect dialectul utilizat la scrierea lui. Din Moldova autorul manuscrisului cunoaște numai Suceava; din Țara Românească sunt menționate trei localități istorice: Argish, Bukureshty și Kraiova; din Transilvania menționează: Belgradul Ardalului (Alba Iulia), Deva, Haczeg, Koloshvar, Sibiny; din Banat sunt nominalizate: Kricsova, Logosh, Macsova, Marga, Marmure, Strem, Teiu ș, Timish, Timishan, Timishore, Krish. Din această înșirare de denumiri, Hasdeu trage concluzia că autorul dicționarului era bănățean din regiunea Lugojului pentru că cele mai multe localități menționate sunt din apropierea Lugojului. Adăugăm și remarca referitoare la faptul că în perioada 1640-1700, românii din Lugoj aveau o mișcare literară omogenă, remarcabil scrisă cu litere latine. În această analiză sunt remarcați trei scriitori : Ștefan Fogarași, Mihai Haliciu și Ion Viski, la care Hasdeu mai adaugă pe cel care a scris acel **Dicționarium Valachico-Latinum** și pe care îl numește: **Anonymus Lugoshiensis**. Un punct comun al acestor patru scriitori este faptul că toți scriu românește cu litere latine, dar cu ortografie ungurească.

- În concluzie, Hasdeu avea să afirme: „**Dicționarium Valachico-Latinum** este cel mai vechi vocabular al limbii române, adică traducând din românește într-o limbă străină, iar nu vice-versa. Și ce vocabular! Peste cinci mii de cuvinte”¹.

Ultimul cuvânt tratat în dicționar de Hasdeu a fost **BĂRBAT**. Însușirea de a avea sau de a putea purta barbă, a dat un sens acestui cuvânt. O remarcă interesantă pe care o face Hasdeu în legătură cu cine poartă barbă: „În timpul colonizării Daciei, după cum se poate constata pe basoreliefurile *Columnnei lui Traian*, toți legionarii romani erau rași și numai cei din cetele auxiliare, compuse din barbari, se văd oameni bărboși; dacii însă toți purtau barbă”².

Cele două *Addende* poziționate la sfârșitul volumelor scot în evidență recunoștința autorului față de cei care i-au semnalat anumite lipsuri:

- „Pentru indicarea primei erate suntem recunoscători d-lui H. Tiktin³ din Iași, care a binevoit a o semnala. Vom profita și pe viitor cu grațitudine de câte ori avem îndreptări analoge din partea lui”⁴.

- „Cu steluțe în cap sunt comunicările din partea d-lui Aureliu Candrea⁵”⁶. Aurel Candrea, atunci când a comunicat observațiile sale lui Hasdeu, avea doar 21 de ani.

VII. A doua intervenție a Regelui Carol I în Academia Română

După ce s-au scurs cei șase ani de când regele Carol I a inițiat și finanțat proiectul **Etymologicum magnum Romaniae**, timp sugerat de însuși Majestatea Sa ca fiind suficient pentru a se finaliza dicționarul, revine în Academie unde ridică din nou problema dicționarului din care nu au fost publicate decât două volume:

- Primul volum (A-Almas) apare în 1886;
- Al doilea volum în 1887.

Moartea fiicei lui Hasdeu, Iulia, în septembrie 1888, a încetinit substanțial elanul autorului pentru a finaliza opera enciclopedică începută. Constatând această situație disperată din toate punctele de vedere, Regele Carol I intervine cu multă delicatețe printr-un discurs ținut în Academia Română în data de 1 aprilie 1891 în care pune accent pe limba română din mai multe puncte de vedere:

„...Fericită era cugetarea d-lui N. Krețulescu și hotărârea răposatului C.A.Rosetti, care ceruse, sunt tocmai 25 de ani, convocarea grabnică a unei societăți literare, având mai întâi de toate scopul de a se ocupa de limba și literatura română. Cu drept cuvânt, zicea acest mare patriot, fiind Ministru al Instrucțiunii publice, în referatul său, că prin schimbarea literelor vechi, fără pregătire destulă, și prin transformarea repede a sistemului nostru politic, s-a adus în limba română o mare perturbare, care, nepunându-i-se capăt la timp, ar putea chiar să aibă rele influențe asupra însuși spiritului național... Frumoasa limbă română, în al cărei geniu m-am silit a pătrunde și pe care am învățat-o cu atâta căldură și dragoste, s-a întărit pe temelie trainică și a

reînviat în vechea sa strălucire. Însă, cu toate perturbațiile, dânsa n-ar fi putut niciodată să fie primejduită, având rădăcini prea adânci și un reazem prea puternic în cărțile bisericești, în cronici și în poezia populară... Citirea acestor cărți vechi, care înalță sufletul și care sunt o mângâiere în ceasul de suferință, deschide scriitorilor noștri un câmp întins și arată că limba strămoșească este limba noastră clasică, având pentru popor un sunet a șa de atrăgător... Poezia populară răsfrânge într-un chip minunat aceste vremuri grele ale unui trecut plin de nesiguranță și de durere... Mândru poate fi dar poporul român de geniul său poetic, pe aripile căruia s-a ridicat la o înălțime care l-a ferit de înrăuriri străine și neprincipiale, ocrotind chiar credința și naționalitatea sa. Poezia a devenit astfel cea dintâi temelie a limbii, un adevărat tezaur al istoriei, un izvor nesecat al limbii române... Ne vom aminti și pe iubitul nostru Vasile Alecsandri, care, trecând într-o viață mai fericită, a lăsat un gol așa de simțitor în mijlocul nostru, al cărui nume însă va rămâne neșters în inimile tuturor.

Etymologicum magnum Romaniae ce am propus, sunt șapte ani, să fie alcătuit și a cărui încheiere sper încă a o vedea, va arăta lumii învățate ce comori însemnate de cuvinte felurite și de cugetări înalte și frumoase sunt ascunse în limba și literatura noastră. Această operă, odată sfârșită, va rămânea un monument nepieritor”⁷.

Note:

¹ *Ibidem*, pag. 3109-3113

² *Ibidem*, pag. 3250.

³ **Tiktin Heiman (Hariton)** 1850-1936, lingvist român. Original din Germania, a trăit mult timp la Iași, apoi din 1912 s-a stabilit la Berlin, unde a ținut cursuri de limba română. Membru de onoare al Academiei. A publicat: Studii de filologie românească; Gramatica română; Dicționar român-german. Mic dicționar enciclopedic, Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1978, pag. 1766.

⁴ B.P. Hasdeu, *Tomul I, op., cit., Addenda*, pag. IV.

⁵ **Candrea Aurel** (1872-1950), lingvist și filolog român. Autor, împreună cu O. Densușianu, al „Dicționarului etimologic al limbii române. Elementele latine” (1914) și, cu Gh. Adamescu, al „Dicționarului enciclopedic ilustrat” (1931). Mic dicționar enciclopedic, *op. cit.*, pag. 1166.

⁶ B.P. Hasdeu, *Tomul III, op., cit., Addenda*, pag. XVIII

⁷ *Dicționarul limbii române*, Tomul I, partea I, *op., cit.*, pag. V-VI.

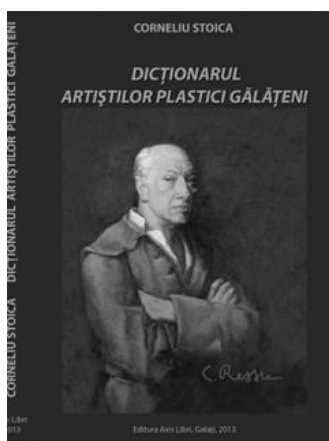
Radu Moțoc

Ultima oră

În virtutea unei frumoase tradiții care s-a stabilit împreună cu colegii noștri din Oradea de la Fotoclubul Nufărul, constând în schimburi reciproce de expoziții, membrii fotoclubului Dunărea de Jos au primit invitația de a participa la Expoziția “Consemnări fotografice”. Profesorul Nicolae Sburlan ne-a adus aminte că este a doua astfel de expoziție care se desfășoară la Oradea. Dintre cei invitați fac parte veterani ai artei fotografice, precum Ilie Stan, N.Sburlan, Ștefan Andronache, dar și tineri precum Răzvan Sburlan, Leonard Ghiniță, Laurențiu Iordache, Florin Gilcanu ș.a. Expoziția din Bihor va fi expusă toată luna februarie 2014, vernisajul având loc pe 29 ianuarie.

a.g.s.

Doaă cărți, valoroase înțelegeri ale fenomenului plastic gălățean

Criticul de artă Corneliu Stoica atrage atenția iubitorilor de frumos și în acest an 2013 cu două volume care aduc mărturie asupra unor demersuri estetice excepționale, salutând plasticieni tineri aflați la început de drum ori omagiind artiști ale căror roade sunt bucuria noastră a tuturor de destulă vreme, multele și valoroasele lor expoziții fiind dovada vieții închinată artei. Și deși semnalăm dintr-un început această notă comună celor două volume dedicate amândouă artelor plastice, vom constata că diferențele există, fiind chiar semnificative.

Primul dintre volume, *Dicționarul artiștilor plastici gălățeni* a apărut în acest an la Editura Axis Libri în a II a ediție revăzută și adăugită după prima apariție din 2007 care stătea atunci sub auspiciile Muzeului de Artă Galați. Cel de-al doilea volum intitulat *Popasuri ale privirii* este rezultatul colaborării autorului cu Editura Sinteze.

Cercetător pasionat, Corneliu Stoica oferă prin cele două cărți aici semnalate –publicului avizat cât și celui atras de obiectul de artă, de documentul reprezentat de fotografie ori de istoria orașului Galați- un univers complex, atent diferențiat. Din punctul de vedere al dicționarului analiza are în atenție rigoarea parcurgerii unui număr semnificativ de artiști care circumscriu aria urbei. Cele 224 de fișe înregistrează fiecare CV-ul artistului, rezultatul investigației criticului și nu în ultimul rând, bibliografia de la care s-a pornit analiza.

Din punctul de vedere al cărții *Popasuri...*, sumarul ține mai ales de subiectivitatea selecției operate la nivelul evenimentelor care i-au produs autorului plăceri intelectuale în descifrarea unor artiști precum: Alexandru Pamfil, Mihai Mănescu, Mariana Tomozei-Cocoș, Teodor Vișan, Oana Coșug. Nu de puține dăți, aniversările ori comemorările unor plasticieni i-au prilejuit istoricului fie reconfirmarea unor valori prin prisma timpului scurs, fie reamintirea sensibilă a unui om adeseori cunoscut și iubit. La acest capitol semnalăm cu titlu de exemplificare cronicile: “Emilia Dumitrescu, 90 de ani de la naștere”, ”In memoriam- Cristian Marcu”, “Ne-a părăsit sculptorul Grigore Patrichi-Smulți”. Examinarea poate continua păstrând acest paralelism care nu pune totuși în opoziție cele două cărți. Așadar, *Dicționarul...* are un grad accentuat de persistență, având un caracter stabil, de lungă durată în vreme ce volumul *Popasuri...* urmărește punctual artiștii raportați la un unic eveniment expozițional, fie personal, fie de grup din care nu întotdeauna răzbate, forța unui discurs deja constituit sau preocuparea pentru acel ceva ce va rămâne fundamental definitoriu în opera creatorului. Cele două lucrări de mare interes îl stimulează diferit pe criticul de artă Corneliu Stoica și în aceste deosebiri aflăm potențialul autorului. Racordat la evenimentele de actualitate în *Popasuri...* de care știe să se bucure analizându-le cu pertință, Corneliu Stoica își dovedește în *Dicționarul...* energia și capacitatea de a face sinteze, de a recompune din fragmente în imagini ample portrete de creație, punând cap la cap informații disparate aflate după cercetări amănunțite.

Nicio clipă însă, în complexa lucrare a *Dicționarului...*, verva documentaristului nu pune în umbră oportunele caracterizări de specialitate, valoroase înțelegeri ale unui fenomen plastic în care criticul știe să pătrundă sensul unui parcurs estetic cu liniile sale de forță, câteodată echilibrat de zone de stabilitate alteori dezarticulat de căutări fragile sau improprii.

Cu sensibilitate, cercetătorul nu-și ascunde entuziasmul atunci când intuiește autoritatea unor expresii plastice, fiind ponderat în analiză când apele expresivității artistului sunt tulburate de alcătuiri necorespunzătoare.

Cele două volume apărute în 2013, semnate de criticul Corneliu Stoica acoperă un teritoriu vast al artelor așa cum se manifestă ele la Galați, surprinzând prezentul dar și trecutul, urmărind firul istoriei, putând oricând juca rolul unei valoroase baze de plecare pentru alte studii și cercetări.

Roxana Păsculescu

FILIALA UNIUNII ARTIȘTILOR PLASTICI GĂLĂȚENI - REPERE ÎN TIMP

Viața unei comunități artistice are - ca orice fenomen spiritual- fațete ce pot fi explicate, înțelese și altele care țin de imprevizibil, de factori exteriori actului artistic propriu zis, factori ce pot fi benefici sau nu evoluției ei în timp. Simt nevoia să fac aceste precizări deoarece, alături de colegii mei artiști din generații apropiate am putut urmări și participa de aproape 4 decenii la configurația în timp a artelor plastice în Galați, configurație devenită tot mai complexă și mai consistentă în această perioadă. Indiferent de schimbările decorurilor politice și ideologice, artiștii gălățeni și-au focalizat - aș spune într-o discretă și fructuoasă concentrare- eforturile creatoare spre ceea ce actul artistic are ca exigență primordială: transpunerea în imagine a propriei viziuni interioare și cizelarea continuă a mijloacelor adecvate mesajului plastic.

Dacă ne referim la tradiții, poate că Galațiul nu oferă o bogăție la fel de mare a personalităților din domeniul artelor plastice ca alte regiuni ale țării (Nordul Moldovei, Oltenia, Clujul, Baia Mare, Dobrogea, etc...) dar acest lucru nu face mai puțin importantă activitatea unor artiști ca Nicolae Mantu sau Lola Schmierer Roth, foarte legați de orașul lor natal și deveniți modele pentru artiștii care s-au format ulterior aici. Pictor stăpânind cu măiestrie tehnica picturală și foarte activ prin grafica sa în perioada interbelică, Nicolae Mantu a devenit, după al II-lea război mondial și unul dintre inițiatorii primei asociații artistice din Galați, Cenaclul din 1951, devenit ulterior Filială a Uniunii Artiștilor Plastici. Modestia Lolei Schmierer Roth (un alt inițiator al acestui cenaclu) nu a împiedicat-o să se implice în formarea tinerelor talente, printre care amintim numele lui Gheorghe Anghel, unul dintre marii reprezentanți ai picturii contemporane românești. Opera artistei a constituit în ultimii ani obiectul unei re-evaluări a locului ei în plastica românească și în special la apartenența, printr-o parte a creației sale, la mișcarea de avangardă din prima jumătate a secolului XX. Consistentă donație „Roth- Ionescu” primită de Muzeul de Artă Vizuală în 2003 a consacrat această afinitate adâncă pe care pictorița a avut-o pentru meleagurile gălățene.

Aceeași legătură de suflet cu locurile natale au avut-o atât Georgeta Arămescu cât și fratele ei, Constantin Arămescu, care s-au dedicat artelor plastice după stabilirea lor în Statele Unite. Și în cazul lor ea s-a concretizat prin ampla donație făcută Muzeului de Artă Contemporană Românească în anii '70.

Artiști care și-au desfășurat activitatea în orașul nostru, dar și instituții de cultură au avut un rol major în consolidarea unei preocupări pentru artele plastice în Galați.

Înființarea în 1961 a Liceului de Artă din Galați și șase ani mai târziu, în 1967, a Muzeului de Artă Contemporană Românească (actualul Muzeu de Artă Vizuală) au fost momente decisive în crearea unui cadru favorabil, stimulator pentru dezvoltarea vieții plastice în Galați. Profesori- artiști ai Liceului de Artă, (Emilia Iacob, Vasile Vedeș, Constantin Dimofte, Mihai Dăscălescu, Silviu Catargiu, Nicolae Spirescu, etc...) au creat o tradiție, au format generații de plasticieni care, deveniți ei înșiși pedagogi, au dezvoltat ambientul artistic, au statornicit deschiderea către arta plastică în această zonă. Un rol nu mai puțin însemnat l-au avut/ îl au în inițierea elevilor sau formarea unor noi artiști, plasticieni- profesori ca Angela Tomaselli, Gheorghe

Mihai-Coron, Nicolae Cărbunaru, Marcel Bejan, Ioan Murariu-Neamț, Vasile Neagu, Jana Andreescu, Liliana Jorică Negoescu, Gabriela Georgescu, Tudor Ioan,

Sava David, Cornelia Nicolaescu Burlacu, Aurel Manole, Einhorn Nicolae, etc...

Însă un rol decisiv în conturarea unei opțiuni pentru arta contemporană a Galațiului l-a avut, încă din anii '60- '70, înființarea Muzeului de Artă Contemporană Românească. Indiferent de motivațiile care au stat inițial la baza fondării acestei instituții, colectivul de specialiști din acea perioadă au făcut vizibil pe plan național Galațiul ca centru activ în promovarea creației românești din domeniul artelor plastice; este vorba în special de expozițiile și inițiativele Mariei Magdalena Crișan, dar și de cele ale Nataliei Huțanu, Iuliane Turcu, Mariane Tomozei Cocoș, ale lui Gheorghe Andreescu sau ale lui Alexandru Pamfil. Anii aceia au structurat și consolidat tradiții în muzeografia gălățeană, în înțelegerea tendințelor din arta românească și au fundamentat reușite ulterioare de la mijlocul anilor 2000 când, datorită schimbărilor produse în Europa, a fost posibilă o circulație peste hotare a manifestărilor concepute de muzeu. Existența unui patrimoniu de artă contemporană românească, expozițiile, schimburile culturale organizate aici au avut impactul așteptat atât asupra publicului gălățean cât și asupra artiștilor care au făcut parte din Filiala U.A.P. Galați.

Nu putem uita că aici și-au început sau și-au desfășurat activitatea de plasticieni personalități ca Ingo Glass, Angela Tomaselli, Ioan Simion Mărculescu. Stabilit în Australia, unde și-a continuat creația, Gheorghe Turcu a fost organizatorul primei tabere de sculptură în metal din Galați, ansamblu dezvoltat ulterior prin alte ediții care au adus creatori de valoare națională și internațională pe malurile fluviului și au dat o amprentă unică peisajului danubian din zona noastră.

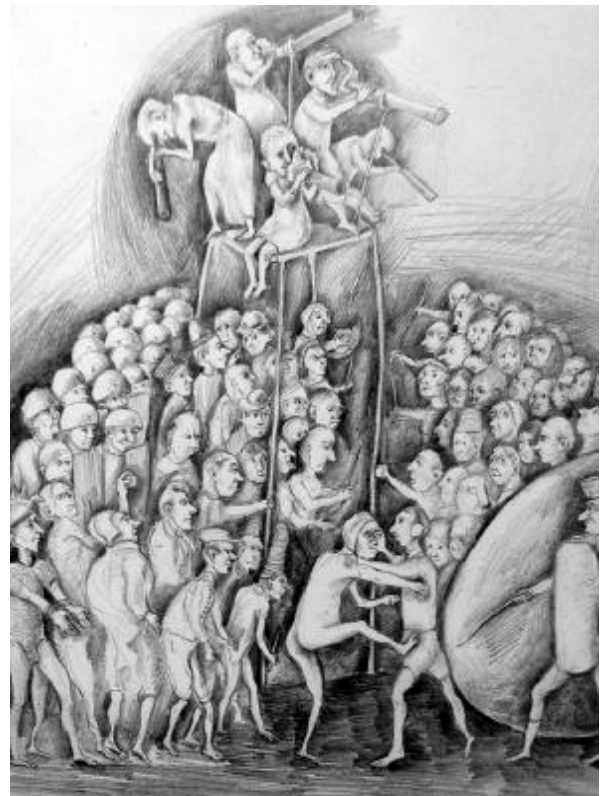
În prezent- deși prezentul este o realitate în continuă devenire, atunci când e vorba despre actul artistic- Asociația „Uniunea Artiștilor Plastici din Galați” constituie o comunitate împlinită, cu un anumit sentiment al solidarității de breaslă ce înseamnă în primul rând păstrarea unui sistem valoric și crearea unui cadru integrator, profesionist, propice creației autentice. Artiști de diferite orientări stilistice, reprezentând tendințe diverse, în funcție de generație și de structura propriei personalități, având un palmares bogat al participărilor la expoziții și tabere de creație naționale și internaționale, creează un ambient artistic dinamic, cu multiple disponibilități în investigarea limbajului plastic.

Prin efortul lor creator în special, dar și prin dedicația permanentă ca formatori cu discernământ ai gustului estetic în calitate de pedagogi, curatori de expoziții sau comentatori ai manifestărilor plastice, membrii Filialei U.A.P. Galați contribuie permanent la structurarea acelei laturi imperios necesare oricărei comunități umane evolute- componenta duratei spirituale în timp.

Mariana Tomozei Cocoș critic de artă

Vasile Popa

48 de lucrări de grafică semnate de Cristian Bedivan și tot atâtea eseuri, purtând semnătura Katiei Nanu, au fost substanța expoziției intitulate „Jurnal”, prin care Muzeul de Artă Vizuală a deschis „stagiunea” 2014. Dacă vreți, un Goya metamodernist a immortalizat în cronici vizuale momente din istoria românească, transfigurând-o, metacaricaturizând-o, parcă sugerând că purgatoriul lui Dante poate fi întâlnit și într-o țară ortodoxă... Au salutat evenimentul artistul și muzeograful Gheorghe Miron, Dan Basarab Nanu, directorul Muzeului, scriitorul și medicul Vasile Popa, cu un mesaj din partea președintelui CJ, Nicolae Bacalbașa. (text și foto: a.g.secară)

Expoziție Cristian Bedivan

MANAGER
SERGIU DUMITRESCU

Tematici

Numărul 145, martie
100 de ani de războaie mondiale

Numărul 146, aprilie
Homo homini lupus?

Numărul 147, mai
Pâine și ciocolată

Numărul 148, iunie
Europa danubiană

EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

Suflet
cătore suflet!

Redactor-șef: Florina ZAHARIA
florina.zaharia@ccdj.ro
florinazaarina@yahoo.com

Secretar de redacție, layout, documentare: a.g.secară
adi.secara@ccdj.ro
secaradi@yahoo.com

Rubrici:
Pr. Eugen DRĂGOI, Eugen HOLBAN,
Ion HORUJENCO, George LATEȘ,
Radu MOȚOC, Katia NANU,
Vasile PLĂCINTĂ, Corneliu STOICA

Culegere și corectură:
Laura DUMITRACHE
Realizarea copertelor:
Eugen UNGUREANU

Ilustrație coperta 1:
Florian Doru Crihană

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați
cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590
e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Fotografii: N.Sburlan, ag.secară, din arhiva Centrului sau alte surse, precizate când este cazul.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro>) ori pe adresa de facebook *Ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Revista Dunărea de Jos este membră
APLER (Asociația Publicațiilor Literare
și a Editorilor din România)

REZERVAȚIE GRI (2)

Nu e nevoie să ridicăm alte piramide. E suficient să le citim corect pe cele existente.

Am dreptul la respect. Sunt os de țaran!

Privite pe gaura cheii, toate biografiile sunt cenușii.

Totul e să nu votezi pentru condiția de grajd.

Când sunt prea ascuțite, circumvoluțiunile se pot transforma în cucuie.

Înțeleptul cu prea mulți fani este un ratat.

Impresionantă este rapiditatea cu care învelim eșecurile în consolări.

Suntem coautorii cenușiului din noi.

În soclul unei statui este îngrămădită, uneori, întreaga generație a celui de deasupra.

Stelele autentice strălucesc și în oiștea dricului.

Nu trebuie să așteptăm indiferenți zorile. Mai putem mișca și noi pământul spre ele.

Inadaptabilul are numai două posibilități: să cadă, ori să târască specia după el.

Vasile Ghica

Foto: a.g.secară

